Annoncetillæg til NORDJYSKE Stiftstidende 5. september 2021

DET Bæredygtige NORDJYLLAND

4 mm fra virkeligheden Side 8

Tre ugers ekstra fokus på klima Side 22

Recycling City Side 26

Tobias Jørgensen er i gang med sin tredje Tesla. I øjeblikket kører han i Model X. De to første var Model S.

Musk er krøbet under huden

Tobias Jørgensen er i gang med sin tredje Tesla – den amerikanske el-bil er blevet en livsstil

Af **Niels Henriksen**

Da den amerikanske entreprenør og forretningsmand Elon Musk i 2012 gjorde visionen om at omdanne vedvarende energi fra solen og vinden til drivmiddel i en bil til virkelighed med Tesla Model S, var Tobias Jørgensen solgt. Nordjyden måtte bare eje denne på én gang miljøvenlige og luksuriøse bil, så efter at have overværet Teslas roadshow i Danmark købte han et eksemplar af den revolutionerende bil.

- Jeg købte jo ikke bare en ny bil. Jeg købte en helt ny verden og en helt ny måde at køre i bil på, understreger Tobias Jørgensen, der ikke lægger skjul på sin begejstring for netop Tesla.

- Jeg er 100 pct. sikker på, at Audi, Mercedes, Porsche og andre luksusmærker også producerer fine elbiler. Der er bare ingen af dem, der når Tesla til sokkeholderne. Tesla har et kæmpe teknologisk forspring efter at have været på markedet i ni år. De andre er først lige begyndt og skal drage deres egne erfaringer.

Måden at køre elbil på

Og netop erfaring er vigtig. Selvfølgelig når man sætter sig for at producere en bil, der på praktisk talt alle parametre gør op med den traditionelle opfattelse af en bil. Men også i måden at køre en elbil på, for der er naturligvis kæmpe forskel. Måske ikke himmelvid forskel for der sidder stadig et rat i bilen, og der er også et sæt pedaler som i en anden bil med automatgear – alle elbiler er udstyret med automatgear uanset bilmærke.

- Men i en konventionel bil med benzin eller diesel som drivmiddel er vi vant til blot at køre ind på den nærmeste tankstation for at tanke op. Så enkelt er det ikke endnu med elbilen, så kørsel i en elbil kræver planlægning. Jeg har en aftale med Tesla, således at jeg frit kan benytte Teslas 250.000 superchargere overalt i verden. Desuden har jeg hjemme installeret en lader fra E.ON, så jeg til en fast månedlig pris kan lade, når bilen holder i garagen og i øvrigt på alle E.ONs ladestandere.

- Det betyder, at den frygt for at løbe tør for strøm, som mange typisk giver udtryk for, den har jeg ikke. Jeg har bare skabt en ny rutine. Når jeg kommer hjem, sætter jeg opladeren i, og så har jeg altid tilstrækkelig strøm til den daglige kørsel. På displayet i bilen kan jeg selvfølgelig hele tiden følge med i, hvor meget strøm, der er tilbage på batteriet, samtidig med at jeg kan se, hvor hurtig den lader, siger Tobias Jørgensen, der er direktør for og indehaver af Vendia Forsikring i Hjørring og i forbindelse med sit arbejde kører i en Tesla Model X.

Planlægning

- Planlægningen bliver naturligvis mere påtrængende, når jeg skal køre længere end de daglige ture til min arbejdsplads eller til besøg hos kunder. På bilens 15 tommer store touchskærm kan jeg se samtlige Teslas superchargere i hele verden. Når jeg lægger en rute ind på navigationen, kan jeg se ladestationerne på ruten. Jeg kan se, hvor mange ladestandere, der er på den pågældende ladestation, og jeg kan se, hvor mange der er ledige.

Fortsætter på side 4

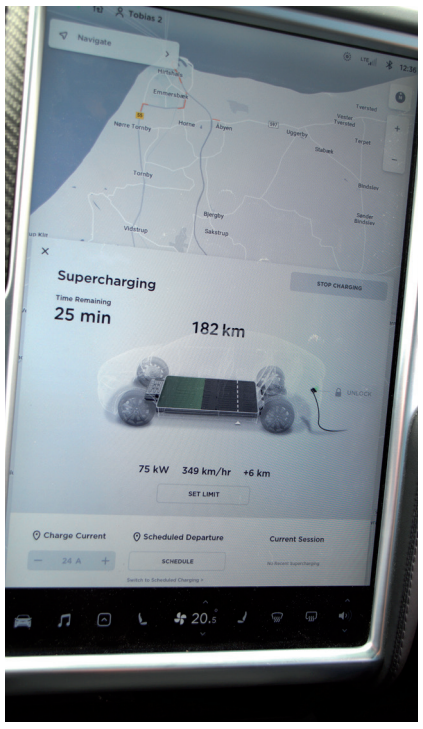

På den 15 tommer store touchskærm kan Tobias Jørgensen let følge med i, hvor hurtigt batteriet lades op.

KOLOFON

Adresse:
Det Nordjyske Mediehus
Langagervej 1, 9220 Aalborg Øst
Tlf. 99 35 35 35
email: profilavis@dnmh.dk

Udgivelse og tryk:
Det Nordjyske Mediehus
Tekst: Niels Henriksen m. fl.
Forside:
Frederikshavn havn

Ansvarshavende
Annoncer og layout:
Det Nordjyske Mediehus

Oplag: ca. 35.000

MIX Papir fra ansvarlige kilder FSC® C028215
Profilavisen er trykt på FSC® certificeret papir, der støtter bæredygtigt skovbrug i hele verden

Grøn opvarmning med nordjysk varmepumpe

Dansk Varmepumpe Industri (DVI) har siden 1979 udviklet og produceret en varmepumpe tilpasset det danske klima

Af **Niels Henriksen**

Det danske vejr er noget for sig selv. Og i alle tilfælde en udfordring for produkter, der skal virke udendørs. Som f. eks. en varmepumpe. Men en varmepumpe fra Dansk Varmepumpe Industri (DVI) i Sørup ved Støvring er udviklet og designet specielt til at kunne fungere optimalt i det fugtige danske klima. Den lokalt producerede varmepumpe er således en energirigtig løsning til opvarmning af boligen, fordi varmepumpen drives af elektricitet, der kan produceres af enten vind eller sol, og fordi den henter energien fra udeluften.

- Det danske vejr er koldt, fugtigt og med meget salt i luften på grund af nærheden til havet. Klimaet stiller derfor store krav til varmepumpen, blandt andet i forhold til drift og korrosion. DVIs varmepumper er produceret af håndplukkede komponenter af høj kvalitet, som egner sig specielt godt til det danske vejr. Desuden er elektronikken ikke placeret i udedelen men tørt og godt indendøre, påpeger salgschef hos DVI, Anders Jeppesen.

Automatik

Som standard regulerer varmepumpen automatisk temperaturen i forhold til udetemperaturen, hvorimod det varme vand holdes ved en konstant temperatur. Natsækningsfunktionen og ugeplanen for varme og varmt vand sikrer et minimalt strømforbrug og dermed en attraktiv energiøkonomisk drift. Med Smart Control på smartphone har brugeren adgang til varmepumpen overalt og kan således hele tiden sikre det ideelle indeklima i boligen.

- Typisk vil varmepumpen være opstillet klos op ad husmuren, men i kraft af vores unikke cylinderformede konstruktion fremstillet i søvandsbestandigt aluminium er vi i stand til at tilbyde kunderne en utrolig støjsvag løsning, som kan placeres overalt på grunden – også tæt på naboen, fordi den begrænsede støj i kraft af en vandretliggende ventilator sendes direkte op i himlen og ikke fremad, forklarer Anders Jeppesen.

Varmepumpen indeholder ikke en traditionel varmtvandsbeholder, som giver risiko for sundhedsskadelige legionellabakterier, men er i stedet forsynet med en gennemstrømsveksler, som først opvarmer vandet, når det bruges. Derfor er brugeren altid sikker på at have frisk, varmt vand og skal oven i købet ikke sætte plads af til ekstra eksterne tanke.

Eksperter

- Hos DVI er vi eksperter i varmepumper. Vi beskæftiger os ikke med andet, hvilket giver vores omkring 30 medarbejdere en helt unik erfaring. Varmepumperne sælges igennem et net af dygtige installatører, som også står for service og support. Desuden kan vores tekniske support tilgå den enkelte varmepumpe fra kontoret i Sørup og hjælpe med indstillinger, hvis kunden har installeret Smart Control. Online support er således en god og prisrigtig løsning, påpeger salgschefen, der kan notere en positiv vækst i salget af varmepumper.

- I år har vi allerede solgt mere end vi gjorde i hele 2020, og vi er ikke engang nået til højsæsonen endnu. Den store interesse betyder også, at vi har flere ansættelser på vej, siger Anders Jeppesen.

Dansk Varmepumpe Industri blev i 2009 købt af den lokale el-forsyning, men i 2018 fik virksomheden ny, lokal ejerkreds. Markedet har taget godt imod de nye ejere, og DVI har i dag flere forhandlere end nogensinde.

Teslas ladere er foreløbig kun tilgængelig for Teslas egne biler. På skærmen er det muligt at se, hvor de såkaldte superchargere befinder sig, hvor mange standere der er stillet op, og hvor mange af dem der er ledige.

De mørkerøde markeringer er de superchargere, som Tobias Jørgensen kan nå med det strøm, der aktuelt er på batteriet. Tallene markerer, hvor mange standere der er installeret de pågældende steder. De lysere markeringer er superchargere længere væk.

Fortsættelse fra side 2

Beregnet ud fra den tilbageværende strøm på batteriet fortæller systemet mig også, hvilke superchargere jeg kan nå uden at køre tør for strøm.
Som tommelfingerregel kører han erfaringsmæssigt omkring 300 km på en opladning, afhængig af bl.a. køremåde og vind og vejr. En opladning rækker længst, hvis den gængse motorvejshastighed på 130 kmt ikke bliver udfordret alt for meget, og hvis det ikke er for koldt og derfor nødvendigt med ekstra blus på klimanlægget.

Opladning

- Med Teslas supercharger kan jeg på 10 minutter lade op til 100 kilometers kørsel. Det vil sige, at opladning til 300 kilometers kørsel varer cirka 30 minutter. Opladningen går hurtigst til at begynde med, hvorefter ladehastigheden aftager imod den maksimale opladning. Derfor har jeg indstillet min bil til kun at lade op til 70 pct. af den maksimale kapacitet. Vi har mange gange kørt på ferie til Italien, Frankrig eller Østrig, og på de lange ture beregner vi en ekstra rejsetid på mellem 3 og 3,5 timer. Den ekstra tid bruger vi på fornuftige spisepauser eller pauser, hvor vi bare slapper af og får motorvejen ud af kroppen. Desuden er vi begyndt at tage en overnatning, som jo i virkeligheden også er det mest fornuftige, smiler Tobias Jørgensen, der er fascineret af, hvor meget teknik hans Model X rummer og hvor lidt vedligehold den omvendt kræver.
- I min bil er der et SIM-kort, som vi kender fra en mobiltelefon. Det betyder, at bilen er online 24/7 og altid parat til at køre. Med en app kan jeg styre de fleste funktioner, lige som det er muligt at få fjernsupport fra Teslas teknikere, hvis jeg oplever knas med en eller anden funktion. Som vi kender fra mobiltelefonen, kan jeg opdatere systemet, når der kommer nye faciliteter, så jeg behøver ikke nødvendigvis købe en ny bil for at få adgang til de nyeste teknologiske forbedringer.

Besparelse

- Jeg købte en Tesla i sin tid, fordi jeg kunne se en stor driftsmæssig besparelse ved at køre elbil, og selvfølgelig fordi det tiltaler mig at bruge vedvarende energi som drivmiddel i en bil. Min nuværende Model X har aldrig været til service. Der er praktisk talt ingen bevægelige dele eller dyser, der skal serviceres, eller olie der skal skiftes. Dog skal man huske at få smurt bremserne, fordi man har en tendens til ikke at aktivere bremserne så tit. Farten sænkes nemlig lynhurtigt, når man flytter foden fra speederen. Afhængig af bilmodel kan der alene på service være rigtig mange penge at spare. Hertil kommer selvfølgelig en væsentlig besparelse på "brændstof", hvor mange hurtigt kan spare flere tusinde kroner om måneden og dermed forsvare at købe en relativt dyr bil, påpeger Tobias Jørgensen, der ikke kigger sig tilbage og ikke kunne drømme om at køre andet end elbil i forbindelse med sit arbejde.

Vendia Grafisk kan levere FSC® og Svanemærkede tryksager.
Sammen finder vi den bedste og mest bæredygtige løsning for dig og din virksomhed.

Kontakt os endelig hvis du vil vide mere
om FSC® og Svanemærkede tryksager.

FSC www.fsc.org FSC® C106833 Miljømærket for ansvarligt skovbrug
SVANEMÆRKET Trykkeri 5041 0238
vendia grafisk

Vendia Grafisk · G.V. Spindlers Vej 12 · 9800 Hjørring · T 9890 0666 · vendia.dk

Vi har en drøm...

Forestil dig, at du om 20 eller 50 år kan drikke et glas frisk, urenset vand, mens du ser tilbage. Tilbage på den indsats, der gjorde vandet i glasset mulig. Tilbage på, hvordan du i 2020'erne var med til at sikre grundvandet, så dine børn, børnebørn og oldebørn trygt kan drikke det.

Som forsyning drømmer vi om at beskytte jorden, som grundvandet samler sig under. Vi vil kalde det vandbeskyttelsesområder. De skal ikke blot være der, hvor vandboringen er placeret. Nej, områderne skal være store nok til, at grundvandet kan løbe til boringen de næste 100 år. Uden at møde forureninger! Vandbeskyttelsesområderne er vigtige for vores børn, børnebørn og oldebørns grundvand.

Vi skal sammen passe på jorden omkring vandboringerne. Rent grundvand er nemlig et fælles ansvar. Et fælles valg. Alle skal være med til at sikre rent grundvand til de kommende generationer, vi kan ikke gøre det alene. Du kan hjælpe ved at mindske brugen af kemikalier og pesticider omkring vandboringerne. Vi kan gøre det ved at oprette vandbeskyttelsesområder, hvor naturen får lov at råde.

I dag finder vi mange miljøfremmede stoffer i vores drikkevand. I vores drøm vil vandbeskyttelses-områderne være dækket af vilde græsser og blomster. Insekter og fugle holder til og skaber liv. Skoler, familier, motionister og hundeluftere bruger områderne rekreativt. I vores drøm er vanddyrkning sidestillet med fødevareproduktion. Vandets kredsløb er respekteret, og rent vand forsvaret.

Det er vores drøm og det, vi står for.
Vi har brug for dig for at gøre den til virkelighed? Vil du hjælpe?

Tommy Mostrup
Administrerende direktør
Hjørring Vandselskab A/S

Ole Ørnbøl
Bestyrelsesformand
Hjørring Vandselskab A/S

Hjørring Vandselskab
for din sundhed og miljøet

SE NOGET VILDT I VIRKELIGHEDEN

Aalborg Zoo er Aalborgs mest populære attraktion og et must, både med og uden børn.

Du kan opleve skønne dyreunger ved geder, giraffer, antiloper og mange andre af Aalborg Zoos dyr.

Aalborg Zoo deltager i det europæiske avlssamarbejde for truede dyrearter, hvor målet er at sikre sunde og levedygtige bestande af dyrene, som kan danne godt grundlag for kommende generationer

Aalborg Zoo

www.aalborgzoo.dk

En rejse der aldrig slutter

Miljøbevidsthed og **bæredygtighed** en del af Aalborg Zoos DNA, og sammen med FN's Verdensmål er det udgangspunktet for Aalborg Zoos **nye strategi** frem mod 2025

Aalborg Zoos mission er at bidrage til naturbevaring både lokalt og globalt, og i øjeblikket færdiggøres arbejdet med Aalborg Zoos nye strategi frem mod 2025.

Med udgangspunkt i FN's Verdensmål beskriver strategien den konkrete udmøntning af havens mission blandt andet gennem miljøbevidsthed og størst muligt hensyntagen til det omgivende samfund. På den måde er opmærksomhed på havens miljøpåvirkning integreret i den daglige ledelse og bestemmende for de daglige arbejdsrutiner i form af overvågning af forbrug, indkøb, genbrug og løbende miljøforbedrende tiltag.

Intentionen i verdensmålene og arbejdet med bæredygtig energi og ansvarligt forbrug er dog på ingen måde noget nyt i Aalborg Zoo, men del af en kontinuerlig proces, der begyndte for over tyve år siden. I 1999 blev haven som den første Zoo i verden miljøcertificeret, og det blev startskuddet til en fokuseret indsats for at begrænse miljøbelastningen i Zoo's drift.

- Når det gælder miljøbevidsthed og omstilling til en mere bæredygtig drift, tager vi hele tiden skridt i den rigtige retning, og vi er stolte af, at vores indsatser nu er blevet anerkendt i miljøcertificeringen i over 20 år, siger Henrik Vesterskov Johansen, direktør i Aalborg Zoo.

Som en del af processen er der blandt andet gennemført en total renovering af elsystemet i Aalborg Zoo, hvor alle lyskilder er skiftet til LED. Og gennem et centralt energiovervågningssystem har man fået optimale muligheder for at optimere driften og energiforbruget.

Flere aktiviteter og bedre overvågning

- Vi har i de seneste år udbygget vores aktiviteter, så arrangementskalenderen nu er fyldt godt ud hele året rundt, og det har kun øget behovet for en stram overvågning af vores forbrug, fortæller Henrik Vesterskov Johansen.

Derfor har man løbende installeret vand-, varme- og elmålere overalt i Zoos anlæg. I begyndelsen blev målerne aflæst manuelt, men efterhånden som antallet af målepunkter voksede, fik man brug for et redskab til at håndtere de mange data. I forbindelse med en større energirenovering, hvor ældre ventilationsanlæg blev erstattet med nye, energibesparende anlæg og cirkulationspumper udskiftet med mere energieffektive modeller, fik man også et nyt centralt energistyringssystem. Her samles data fra en lang række af målekilder, der tages døgnet rundt i hele Zoo og giver personalet langt bedre muligheder for at analysere og visualisere data, og dermed skabe overblik over det samlede energiforbrug.

- Fra at aflæse cirka 100 målepunkter manuelt en gang om måneden er vi er nu oppe på 230 målepunkter fordelt i hele haven, der automatisk registrer det daglige vand, varme og strømforbrug, og vi er begyndt på næste fase i processen, nemlig at sende ugentlige rapporter over energiforbruget ud til alle afdelinger, fortæller Henrik Vesterskov Johansen.

For energiovervågning er ikke kun tørre tal, og uden medarbejdernes involvering og kvalificering er de mange data ikke meget værd.

Den menneskelige faktor

- Hvis vi for eksempel registrerer et unaturligt højt vandforbrug i elefanthuset en dag, så har vi brug for dyrepasserne tilbagemelding på, hvad det kan skyldes. Måske har det den helt naturlige årsag at elefanterne denne dag har fået et ekstra langt bad, men det kan også være, der er en teknisk defekt i systemet, som skal udbedres, forklarer Henrik Vesterskov Johansen.

For det er primært menneskelig adfærd og teknisk defekt, der kan gøre den afgørende forskel på forbruget i Zoo. Menneskers forskellige vaner og arbejdsgange kan påvirke forbruget både positivt og negativt, men gennem overvågning og analyse af afvigelser og overordnede mønstre i forbruget kan man identificere arbejdsgange, som måske kan optimeres.

Rejsen fortsætter

- Det mangeårige fokus på miljøledelse betyder, at medarbejderne har miljøvenlige arbejdsgange og procedurer helt inde under huden, men for os er arbejdet med at have fokus på bæredygtighed en rejse der aldrig slutter. Der vil altid være nye muligheder for at forbedre og optimere både ude i verden og indenfor i haven, og for eksempel ser vi nu frem mod en kloakseparering, der skal være gennemført senest i 2026, og i den forbindelse vil det være relevant at undersøge mulighederne for at etablere vandreservoirs til opsamling af regnvand, som kan genbruges i vores bassiner, slutter Henrik Vesterskov Johansen.

Glashuset fylder 244 kvm på grunden tæt på Thisted Bredning og Hanklit.

4 mm fra virkeligheden

Anna Marie Madsen og Rasmus Møller bor i et 244 kvm stort glashus på Mors, hvor bæredygtighed er en del af dagligdagen

Af **Niels Henriksen**

4 millimeter. Så langt er der fra den friske vind over Thisted Brednings vande til vindstille inde i det 244 kvm store glashus, som Anna Marie Madsen og Rasmus Møller har opført på Mors med udsigt til Hanklit. 4 millimeter er tykkelsen på det glas, der skiller dagligdagen inde fra virkelighedens omskiftelighed ude på den anden side.

Projektet er så spektakulært, at parret i 2020 modtog Morsø Kommunes arkitekturpris for et både unikt og modigt byggeri, som ikke er set magen til i miles omkreds, og som derfor også har tiltrukket sig en del opmærksomhed. Både hos lokale og ikke mindst hos de håndværkere, der ikke havde prøvet noget lignende, men som med afsæt i ægte, solidt håndværk tog handsken op. Sammen med Anna Marie Madsen og Rasmus Møller fik de skabt et hjem og et arbejdssted ud over det sædvanlige.

Anna Marie Madsen er uddannet designer og har brugt sine fornemmelser for former og farver.

Tagterrassen bliver brugt til både yoga og familiehygge.

Anna Marie Madsen er oprindeligt uddannet designer og har arbejdet som underviser på Galtrup Efterskole. I dag tilbyder hun undervisning i yoga i de mest fantastiske omgivelser. Hvis det ikke er i den totalt nyrenoverede kostald med den gamle foderskinne bevaret i loftet, og hvor det lange udsyn gennem de store vinduespartier kan sende tankerne på langfart og sjælen i sneglegear, så er det fuldmåneyoga på tagterrassen inde i glashuset med direkte kig til stjernehimmelen. Rasmus Møller er landmand og arbejder som driftsleder på en svinebesætning.

Fortsætter på side 10

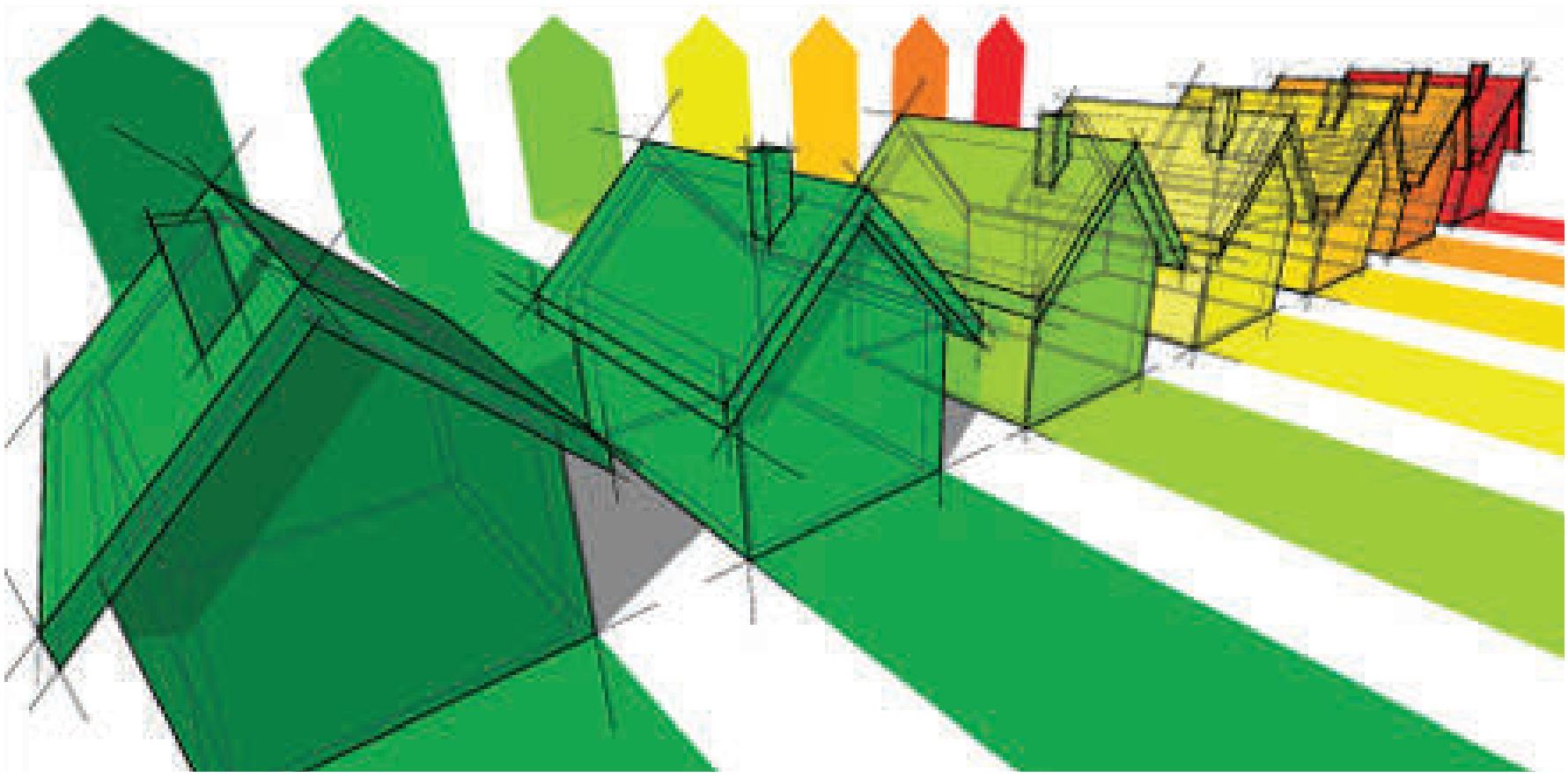

Bæredygtig isolering luner hos nordjyder

Vendsyssel Lofts- og Hulmursisolering i Jerslev er autoriseret Rockwool Partner og deltager ved byggerier i hele Nordjylland

Af **Niels Henriksen**

Isolering er vigtigt for at holde på varmen, og når Vendsyssel Lofts- og Hulmursisolering isolerer med Rockwool enten i hulmure eller på lofter, kan kunderne se frem til en solid besparelse, der luner både i sofaen og i tegnebogen. En tommelfingerregel peger nemlig på, at ordentlig isolering vil give en besparelse i forbruget af fyringsolie på mellem 8 og 10 liter pr. kvadratmeter vægflade.

- For en typisk husejer vil det sige, at investeringen for at bringe huset i en god isoleringsmæssig stand vil være tjent hjem på bare to eller to og et halvt år, vurderer indehaver af Vendsyssel Lofts- og Hulmursisolering, Leif Jensen, der har 30 års erfaring med at isolere bygninger i hele Nordjylland.

Store byggerier

Vendsyssel Lofts- og Hulmursisolering har adresse i Jerslev, lige midt i Vendsyssel, og dermed tæt på de store byggerier, som firmaet deltager i.

- Vi blæser rigtigt meget Rockwool ind i hulmure, lige som vi blæser rigtig meget Rockwool Pro granulat ud på lofter ved store renoveringer af almennyttige boliger i Aalborg. Vi arbejder tæt sammen med en række af de aller største byggefirmaer i Nordjylland, lige som vi løser opgaver for mange af de byggefirmaer, der opfører private parcelhuse, fortæller Leif Jensen, som kører med to specialindrettede lastbiler, hver bemandet med to erfarne medarbejdere.

Autoriseret Rockwool Partner

Vendsyssel Lofts- og Hulmursisolering er autoriseret Rockwool Partner. Det vil sige, at firmaet er godkendt og løbende gennemgår kontrol af medarbejdere fra Rockwool. Når Leif Jensen og hans medarbejdere har løst en isoleringsopgave, får kunden et certifikat, hvoraf det fremgår, at opgaven er løst i forhold til Rockwools retningslinjer, og hvilke medarbejdere der har løst opgaven.

- Vi har således fuld sporbarhed i alt, hvad vi foretager os. På samme måde er det med de materialer, som vi benytter. Rockwool er produceret af stenuld og er således et naturmateriale og indeholder generelt ingen miljøskadelige stoffer. Rockwools brandhæmmende egenskaber er alene opnået ved indholdet af ubrændbare stenfibre, og isoleringsevnen opnås ved stillestående luft i stenuldsstrukturen. Der benyttes derfor ingen ozonskadelige stoffer, forklarer Leif Jensen.

Genanvendeligt

- Når vi skal isolere et ældre hus, oplever vi tit, at der har været brugt papiruld, skum, Leca-kugler eller flamingokugler til at isolere i hulmuren. Nogle af materialerne er simpelt hen forsvundet i tidens løb, mens andre skal suges ud, inden vi kan blæse Rockwools bæredygtige og veldokumenterede produkter ind.

Rockwool stenuld fremstilles ved at smelte sten, kalksten, genbrugte briketter og råmaterialer ved en temperatur på hele 1500 grader. Råmaterialerne i produktionen er primært geologiske ressourcer, som naturen selv skaber. Derfor kan Rockwools stenuld betegnes som værende fremstillet af fornybare materialer og udgør derfor ikke en knap ressource. **Rockwools isolering er desuden helt op til 97 pct. genanvendelig.**

På www.rockwool.dk er det muligt for forbrugerne at beregne, hvad korrekt isolering af hulmur og loft helt konkret til betyde for økonomien.

Fortsættelse fra side 8

Hyggeligt interiør i glashuset med det flotte murstensgulv.

21.000 munkesten

De købte ejendommen i 2016. Stuehuset fra 1850 og en lade fra 1930'erne blev revet ned, men i stedet for at knuse munkestenene og bruge dem til underlag i en markvej, blev de 21.000 sten omhyggeligt renset og genbrugt, dels til den 122 kvm store bolig inde i glashuset og dels til gulvbelægning.

- Da vi havde besluttet os for at opføre et glashus, tog vi rundt til andre, der havde fået samme idé for at hente inspiration og høre om erfaringer. Glashuset blev opført af et drivhusfirma på Fyn. Egentlig ville vi gerne have pulverlakerede spær, som dog viste sig at være en ganske dyr løsning. I stedet valgte vi de rå, rustne og rustikke spær og jernkonstruktioner, som ganske vist drysser en smule, men som står smukt mod den blå himmel udenfor, smiler Anna Marie Madsen, der sammen med sin mand flyttede ind i huset i 2019.

De fleste, der har opholdt sig i et drivhus om sommeren, genkender den fugtige regnskovsvarme fra Randers Regnskov, men sådan føles det overhovedet ikke i glashuset ved Hanklit.

Et drivhus

- Huset er udstyret med automatik, der sørger for at åbne og lukke for ventilation i glastaget. Desuden er der installeret fire sæt skydedøre, som vi kan åbne for cirkulation, så vi får et behageligt klima. Da vi i sommer havde temperaturer omkring de 30 grader, kunne der blive meget varm, og vi opholdt os i hvert fald ikke på tagterrassen, men om efteråret og om vinteren er der ganske koldt eller køligt. Vi sidder dog gerne ude med et tæppe over os og et par uldne sokker. Og til jul danser vi da også om juletræet ude i glashuset, fortæller Anna Marie Madsen.

Glashuset er ikke en udestue men snarere et drivhus, og et væld af planter, som man også ser i et traditionelt drivhus, myldrer frem mange steder. De er med til at give flot farve og dejlig duft i glashuset, hvor der også er installeret et badekar, som stammer fra badeværelset i det oprindelige stuehus, samt en alkove som gerne bruges af familiens voksne børn, når de er hjemme på besøg.

De rustne jernkonstruktioner er en flot og rustik kontrast til den blå himmel.

Bæredygtighed

Bæredygtighed er en del af livet på Hanklitvej. Det gamle pillefyr, der åd cirka 22.000 kr. om året til at varme huset op med, er erstattet af en luft til vand varmepumpe, der leverer varmen for bare 5000-6000 kr. om året. På solrige dage er det solens gratis stråler, der sørger for en behagelig temperatur bag glasruderne.

Udenfor får naturen lov til at gå sin gang. Indtil videre i hvert fald. En del af vegetationen gror vildt og bidrager derved til en skøn biodiversitet med føde og skjulesteder til insekter og småvildt. Nænsomt slået græsgange gør det muligt at bevæge sig rundt, men hvad der helt præcist skal ske med grunden, har Anna Marie Madsen og Rasmus Møller endnu ikke helt besluttet.

- Men de mest bæredygtige kvadratmeter ved projektet, er dem, vi ikke har bygget, påpeger Anna Marie Madsen og henviser til, at de oprindelige planer opererede med et hus inden i glashuset på først 163 kvm og siden 143 kvm for til sidst at ende med 122 kvm, som egentlig passer godt til parret, hvis tre børn nu er flyttet hjemmefra.

Det gamle badekar stammer fra badeværelset i det nu nedrevne stuehus.

Den brændefyrede pizza-ovn bliver flittigt brugt.

I den gamle kostald har Anna Marie Madsen indrettet et stort lyst yoga-studie.

17-årige David Skafsgaard Møller (tv) og 19-årige Alexander Sanco arbejder i køkkenet på FGU Frederikshavn. Mens David stadig har til gode at finde ud af, hvad han gerne vil, er Alexander til gengæld helt sikker på, at han vil være kok.

På FGU er der plads til alle

Forberedende Grunduddannelse er et kæmpe bæredygtigt fællesskab, der rummer alle personligheder

Af **Niels Henriksen**

David er 17 år. Anna Kristine er 20 år. Alexander er 19 og Frederikke er 17. Fire vidt forskellige unge med hver deres baggrund. Men uanset hvor gamle de er, uanset hvorfor de kommer, og uanset hvad de drømmer om, så er der plads til dem alle på den Forberedende Grunduddannelse (FGU). Det er nemlig her, at de måske på trods af en svær skolegang, på trods af ordblindhed eller andet bliver meget klogere på, hvilke muligheder der er for dem. Og meget gerne plukker en af dem, når de er klar.

- FGU er for dem, der ikke går den lige vej. Vores elever er en utrolig uhomogen masse med eksempelvis ordblindeproblematikker, elever med diagnoser, flygtninge som endnu ikke taler godt dansk eller dem, som bare ikke ved, hvad de gerne vil. Men hos os bliver de del af et givende og inkluderende fællesskab. De bliver en del af et hold, hvor de har individuelle uddannelsesplaner med en tilknyttet kontaktlærer og vejleder. De lærer at mestre deres eget liv og blive aktive borgere i vores samfund. Alternativet kunne i yderste konsekvens være et liv på samfundets regning. Derfor kalder vi FGU for bæredygtig uddannelse, siger direktør i FGU Vendsyssel, Karen Schytter, og skoleleder på FGU Frederikshavn, Ole Ervolder.

Og eleverne er helt på bølgelængde med skolens ledelse. Fællesskabet og rummeligheden er nærværende og synligt i alle kroge af uddannelsen. Desuden er muligheden for at lære med hænderne på de forskellige værksteder og muligheden for at komme i praktik på lokale virksomheder også til topkarakter.

David og Alexander

David Skafsgaard Møller fra Mølholt ved Sæby er en af de elever, der står ved en skillevej. Han er 17 år og ved bare ikke, hvad han gerne vil. Han begyndte på FGU Frederikshavn i foråret 2020 og forventer at have et arbejde eller påbegynde en uddannelse næste sommer. Måske vil han gerne på AMU og få en truckcertifikat, som kan hjælpe ham ind på en arbejdsplads, eller også vil han gerne uddanne sig til industritekniker.

For 19-årige Alexander Sanco fra Østervrå ligger karrierevejen derimod klippefast. Han vil gerne være kok og håber, at han er klar til at påbegynde uddannelse efter nytår. Han går nemlig på FGU, fordi han på efterskolen blev erklæret ikke-studieklar.

- Jeg var sådan en, der bare ikke sagde så meget, så derfor tror jeg, at de mente, at jeg ikke var klar til at begynde på en ungdomsuddannelse, smiler Alexander, der virkelig har lært at ytre sig og deltage mundtligt på FGU.

- Vi er et kæmpe fællesskab, hvor der er plads til os alle. Jeg har lært utroligt meget ved at gå på FGU, fastslår han og tilføjer sammen med David, at værkstedet er et perfekt læringsmiljø for ham.

17-årige Frederikke Kok Pedersen (th) drømmer om at komme til England og lære en masse om medier, mens 20-årige Anna Kristine Kristensen håber at komme ind på Frederikshavn Handelsskole efter nytår.

Anna Kristine og Michelle

20-årige Anna Kristine Kristensen fra Frederikshavn og 17-årige Frederikke Kok Pedersen også fra Frederikshavn er derimod mere til bøgerne. Anna Kristine var ude for et voldeligt overfald og blev derfor ikke færdig med sin 10. klasse. Hun går på FGU for at gøre uddannelsen færdig, og fordi hun ikke var 100 pct. sikker på, hvad hun gerne ville. Det er hun nu. Hun vil gerne være materialist og arbejde i eksempelvis Matas. Hun håber at komme ind på Frederikshavn Handelsskole efter nytår.

Frederikke har helt andre planer. Hun var begyndt på en HF, der skulle gøre det muligt for hende at komme til England for at arbejde med medier. Men en rygoperation satte drømmen på pause, så nu håber hun at komme afsted til sommer og gøre brug af sine gode engelskkundskaber.

- Fællesskabet på FGU er helt unikt, og så har vi nogle mega gode lærere. De kender os og vores individuelle handleplaner. De er meget opmærksomme på os, og vi kommer rigtig tæt på dem. Det synes jeg er fedt, smiler Anna Kristine.

Bæredygtighed

Læsøboerne har levet af og med naturen i århundreder – derfor passer de godt på den

Af **Niels Henriksen**

"Man skal ikke bide den hånd, der fodrer én". Sådan lyder en kendt talemåde, og de kloge ord kunne i virkeligheden sagtens gælde for Læsø-boernes forhold til naturen. De bor nemlig midt i naturen. De lever af og med naturen og har gjort det i generationer. Derfor passer de også godt på den. Alt andet giver ingen mening i deres optik.

- Læsø-boerne har været nødt til at leve bæredygtigt i århundreder. Ellers risikerede de ikke at få mad på bordet eller tag over hovedet. De er opdraget til at være bæredygtige og tænker egentlig ikke over det. De er det bare. Bæredygtighed ligger dybt i generne, understreger Stina Andersen, der er tilflytningskonsulent hos Læsø Kommune – og født på øen.

Med en beliggenhed midt ude i Kattegat, halvanden times sejlads fra Frederikshavn og fastlandet, ligger Læsø med sine 1800 beboere udsat for vejr og vind og naturens luner – med den charme det også giver.

Affald

- Når stormene raser, og bølgerne går højt, skyller der alle slags herligheder op på strandene. Vi er stolte af vores strande og bruger dem selv flittigt, så det er helt naturligt, at skoleeleverne i samlet flok tager på stranden for at samle affald, lige som vi alle selvfølgelig bukker os ned for at samle skrald op, hvis vi møder noget på vores vej.

- Vores fiskere, der lever af at høste af naturens spisekammer lige udenfor døren, er utroligt opmærksomme på at indsamle havaffald som f. eks. spøgelsesgarn, fordi de efterladte garn risikerer at tage livet af de skaldyr, som fiskerne lever af at fange, og som turisterne gerne sejler til Læsø for at spise.

- På Læsø arrangerer vi desuden bl.a. sanketure, hvor lokale giver deres viden videre, så alle får et naturligt forhold til naturen. Når vi sanker noget, der er i overskud, er vi med til at understøtte cirkulariteten, påpeger Stina Andersen.

- Vi lever af naturen. Vi skal sørge for, at vi har en spændende og attraktiv natur, så turisterne har lyst til at besøge Læsø. Og vi oplever meget markant, at dem, der vælger at flytte til øen, har venerationen for naturen tilfælles med Læsø-boerne selv og derfor også matcher den DNA, som er vores.

Social bæredygtighed

I et relativt lille samfund, hvor de fleste kender hinanden, ligger social bære-

ligger i generne

dygtighed også helt naturligt for beboerne. Døren bliver sjældent låst, og børnene render og leger med hinanden på kryds og tværs. Samkørsel er en af de måder, som social bæredygtighed og tanke for hinanden også kommer til udtryk. på Blandt andet kører de gerne sammen, hvis der er ærinder på fastlandet.

- Er der nogen, der skal i Ikea på onsdag? Sådan kan spørgsmålet sagtens lyde, og så fylder vi bilen op, smiler Stina Andersen.

Genbrug

- Bæredygtighed betyder, at noget bliver, og begrebet er så indgroet i læsøboernes DNA. Lønniveauet er lavt på øen, så vi er vant til at klare os for lidt, men modsat af hvad man måske skulle tro, så giver det i virkeligheden en vis ro, for beboerne på øen er ikke fanget i en spiral, hvor de hele tiden skal forbruge. Derfor giver det også god mening, at genbrugspladsen eksempelvis er åben 24/7, og at det er helt i orden at slå et smut indenom for at se, om der skulle være noget, man kan bruge.

Genbrugspladsen er drevet af Læsø Forsyning, der er en både aktiv og synlig aktør på øen. Forsyningen lægger således jævnligt små instruktive videoer ud på de sociale medier, hvor bæredygtighed og ansvarlighed får et humoristisk twist. Bare lige for at minde om, hvor vigtigt det er at passe godt på det samfund, som de 1800 beboere lever ¬med hinanden i.

Læsø Turist- og Erhvervsforening

LÆSØ KOMMUNE

Stina Andersen
Din og Læsøs Tilflytningskonsulent
Mobil: +45 24 80 24 79
Mail: San@laesoe.dk

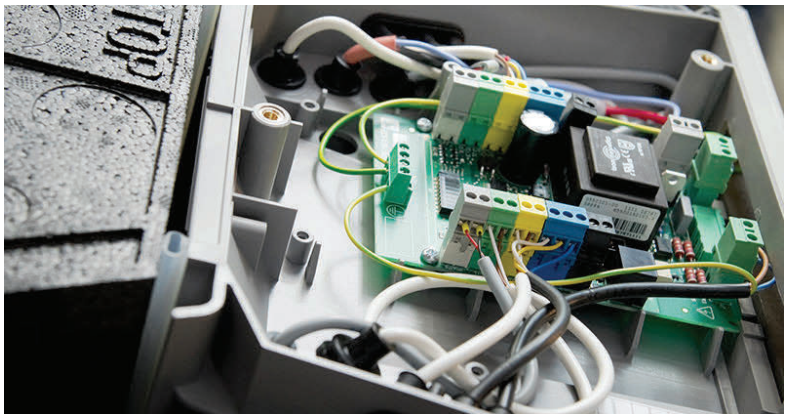

98 pct. luft og 100 pct. genanvendelig

Norsk-ejede BEWI med fabrikker i bl.a. Hobro og Thisted er førende indenfor udvikling og produktion af en lang række flamingo-produkter

Af **Niels Henriksen**

Flamingo er et fremragende materiale. Det består af 98 pct. luft og 2 pct. plastråvare. Det vejer nærmest ingenting, og i kraft at sin sammensætning er flamingo særdeles velegnet som bygningsisoleringsmateriale og emballage som f. eks. fiskekasser der skal holde varer kolde og friske samt en lang række andre produkter. Desuden er flamingo 100 pct. genanvendeligt og derfor et ekstremt bæredygtigt materiale med et minimalt aftryk på miljøet.

Den norskejede BEWI-koncern med produktion på otte lokationer i Danmark – heraf i Hobro og Thisted – er blandt de førende indenfor udvikling og produktion af flamingo-produkter. BEWI har været til stede i Danmarks siden 2014 og beskæftiger knap 300 medarbejdere på otte lokationer og producerer, indsamler og recirkulerer i Nordjylland.

Bæredygtighedsstrategi

- Hos BEWI arbejder vi aktivt med FNs verdensmål, og vi har en klart formuleret bæredygtighedsstrategi, der foreløbig rækker frem mod 2030, forklarer Karl Erik Olesen, der har arbejdet med flamingo i mere end 30 år og er direktør for BEWI i Danmark.

- Vores produkter skal være 100 pct. genanvendelige, og den strategi arbejder vi allerede med i dag, hvor brugte flamingoprodukter indsamles, komprimeres og omsmeltes på vores recirkuleringsfabrik i Thisted. Herefter sendes den recirkulerede plastgranulat til BEWI's egne råvarefabrikker, som fremstiller en ny 100 pct. recirkuleret råvare, som igen anvendes til en lang række "nye" flamingoprodukter. Vi arbejder på ikke at skabe spild i vores produktion og at indsamle alt, hvad vi bruger i produktionen, så vi på den måde ikke belaster miljøet ved at producere nyt.

Win-win

- Vi indsamler allerede i dag en meget stor mængde flamingo i form af brugt emballage i hele Danmark. Vi har eksempelvis samarbejde med en lang række genbrugspladser, hvor vi henter komprimeret flamingo. Det er en ren win-win situation, hvor genbrugspladsen sparer at køre flamingoen væk og samtidig betale afgift til forbrændingsanlægget. Desuden er indsamling og komprimering af flamingo fra genbrugspladsen en klar gevinst for miljøet, for beregninger fra bl.a. Teknologisk Institut viser, at når 1 kg. EPS (flamingo) genanvendes, spares 2 kg olie, over 5 kg CO2-emissioner og 46 liter vand.

- Af vores strategi frem mod 2030 fremgår videre, at mindst 50 pct. af kørsel med produkter skal foregå med ikke-fossilt brændstof, at mindst halvdelen af den energi, vi benytter ved produktionen, skal komme fra ikke-fossile kilder og at mindst halvdelen af vores råmateriale skal komme fra ikke-fossile kilder. Desuden ønsker vi et aktivt forhold med vores samarbejdspartnere. Vi vil indgå i forskningsprojekter og bidrage til, at samarbejdspartnere i udviklingslande kan blive cirkulære. Endelig er forholdet til vores medarbejdere naturligvis af største vigtighed. Vi vil sørge for lige muligheder for alle, og at medarbejderne får mulighed for at vokse og udvikle sig. Vi går naturligvis ikke på kompromis med vore medarbejderes helbred, og så vil vi sikre, at vores samarbejdspartnere også står 100 pct. på mål for vores værdier, understreger Karl Erik Olesen.

Produkter

Mens BEWI måske vil være ukendt for mange nordjyder, så er virksomhedens produkter særdeles nærværende. Foruden emballage til eksempelvis den nordjyske fiskeindustri finder man bl.a. BEWIs produkter som det beskyttende lag af flamingo indeni cykelhjelmen, nakkestøtterne i bilen, kernen i moderne kofangere til biler, selvvandingskasser til haven eller drivhuset, drænsystemer som ligger under kunstgræsbaner på sportsanlæg og små biobaserede kugler, der erstatter granulerede bildæk ovenpå kunstgræsbaner.

BEWI-koncernen har produktion af flamingo i Norge, Sverige, Finland og Danmark.

Karl Erik Olesen, adm. direktør i BEWI Denmark A/S

BEWI

Nordjysk EPS-producent med et cirkulært mindset

BEWI Denmark A/S er en førende international leverandør af emballage-, komponent- og isoleringsløsninger. Vores forpligtelse til bæredygtighed er integreret i hele værdikæden, fra produktion af råvarer og færdigvarer til genbrug af brugte produkter. Drevet af vores vision "Protecting people and goods for a better everyday" går vi forrest i forandringen imod den cirkulære økonomi.

Vi arbejder aktivt med bl.a. Verdensmål 11 (Bæredygtige byer og lokal samfund) og 12 (Bæredygtig produktion). Vores ambitiøse målsætning er, at alt affald på de danske fabrikker sendes til genanvendelse, således at intet bringes til forbrænding. Herudover, arbejder vi på, at vi i fremtiden skal genanvende den samme mængde materialer, som vi sender på markedet. Gennem vores dedikerede forretningsenhed, BEWI Circular Denmark i Thisted, fokuseres der udelukkende på at øge niveauet af indsamling og genanvendelse af Flamingo®.

Vi ønsker at sprede den vigtige information omkring at "EPS er 100% genanvendeligt" ligesom at det består af 98% luft og kun 2% råvare. Vi indgår desuden i arbejdet om at indsamle og genbruge brugt Flamingo® fra kommunerne i Nordjylland – og dermed er vi med til at lukke loopet.

Én for alle, alle for én. Fra venstre Mette Nygaard Klausholm, Stefan Klausholm Petersen, Michel Lycoops og adm. direktør i AKKC, Nicolaj Holm.

Bæredygtighed og socialt ansvar står højt på menukortet

Som ny forpagter i Restaurant AKKC by MEST er der udover sublim madkunst nu også sat bæredygtighed og socialt ansvar på menukortet

Af **Niels Henriksen**

Som Danmarks eneste bæredygtige certificerede eventsted, der også er verdensmål-certificeret, var en ny forpagter til forplejningen i det store multihus en mulighed for at sætte ekstra fokus på bæredygtighed og socialt ansvar. Derfor passede Mad Med MEST også perfekt som ny forpagter.

Bag MEST-virksomheden står Stefan Klausholm Petersen og Mette Nygaard Klausholm, der blev landskendte for deres Restaurant MEST i Aalborg, som de dog lukkede i 2015. Siden har de skabt cateringvirksomheden Mad med MEST og Svalegården MEST sammen med Michel Lycoops, der i dag er ansvarlig for firmaets fokus på bæredygtighed og socialt ansvar.

Restaurant AKKC by MEST sætter bæredygtighed og ansvarlighed højt på menukortet, så virksomheden får ingen problemer med at leve op til AKKCs krav om, at den ny forpagter skulle være klar til at leve op til FNs verdensmål.

- Mad Med MEST, som i mange år har været en del af vores forretning, er en frokostordning målrettet virksomheder, og i øjeblikket leverer vi 1400 kuverter ud af huset hver dag. Mad Med MEST er en videreudvikling af Svalegården MEST i Hasseris, forklarer Michel Lycoops.

Bæredygtighed hver dag

- Vi arbejder med bæredygtighed hver eneste dag og optimerer hele tiden på, hvad vi kan. I køkkenet arbejder vi naturligvis med affaldssortering. Madaffald afleverer vi til et biogasanlæg, mens vi meget minutiøst sorterer eksempelvis blød plast, hård plast, jern og metal, glas, træ og flamingo.

- Vi udvikler løbende vores systemer og har således et digitalt system, der hjælper os med at minimere madspild, fortæller Michel Lycoops og tilføjer, at Restaurant AKKC by MEST nu styrer målrettet mod at opnå Det Økologiske Spisemærke i bronze. By MEST vil gerne bruge lokalt dyrkede råvarer og på sigt også dyrke egne råvarer.

Social bæredygtighed

Men Michel Lycoops hjerte banker ikke kun for at minimere madspild og sortere affald. Hans hjerte banker i høj grad for andre mennesker, og især dem der af forskellige grunde kan have det svært, og som befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet.

- Social bæredygtighed er et vigtigt fokusområde for os. Vi har et godt samarbejde med Aalborg Kommune, og vi har til stadighed flere medarbejdere ansat på forskellige vilkår, lige fra praktikanter i arbejdsprøvning til flexjobbere i kortere eller længere perioder. Vi har medarbejdere med anden etnisk baggrund end dansk, og vi har tidligere kriminelle, som får en ny chance hos os, påpeger Michel Lycoops.

- Vi har eksempelvis en 58-årig mand, der har siddet 10 år i fængsel, og som er kommet ud til et samfund, der er ganske anderledes, end da han blev sat ind til afsoning. Vi vil gerne give ham en chance for at komme videre, og vi har været ham behjælpelig med flere forhold, som det er svært for ham at håndtere i det daglige. Til gengæld har vi fået en utrolig dedikeret og interesseret medarbejder. Han elsker at lave smørrebrød, og han er så glad for arbejdet, at vi nu har hjulpet ham ind som caterelev, smiler Michael Lycoops.

Restaurant AKKC by MEST er foreløbig trådt ind i AKKC som det, der kaldes stor-restauratør, der skal sørge for al forplejning til husets omkring 550.000 årlige gæster, og alle kan forvente en sublim forplejning, for ægteparret Klausholm har modtaget hæder fra både den danske spiseguide og Årets Gericke. Begge har bl.a. en fortid på Ruth Hotel i Skagen – hvor de i øvrigt mødte Michel Lycoops, der er udlært kok under navnkundige Michael Michaud.

Senere vil der dukke en decideret a la carte restaurant op i AKKC.

Jammerbugt sætter ord på klimaindsats mod 2030

Indsatsen retter sig mod energi, transport, landbrug og affald

Af **Niels Henriksen**

C40 samler borgmestre fra nogle af verdens største og mest klimaambitiøse byer om at nedbringe udledningen af CO2. I Danmark har 20 kommuner ladet sig inspirere af C40 i projektet DK2020, støttet af Realdania, hvor de udvikler klimahandlingsplaner, der flugter med Parisaftalen og med udgangspunkt i C40's internationale standarder. En af dem er Jammerbugt Kommune, hvor politikerne netop har godkendt planerne og sat ord på indsatsen.

- Som kommunal virksomhed tager vi naturligvis i forvejen en lang række tiltag for at lette aftrykket på klimaet, og nu har vi defineret et mål for at reducere CO2-udledningen for kommunen som geografisk enhed med 70 pct. i 2030 i forhold til 1990. Fra 1990 til 2018 har vi allerede reduceret CO2-udledningen med 43 pct. Vores ambition er at blive helt CO2-neutral i 2050, forklarer projektleder i Team Plan i Jammerbugt Kommune, Arendse Dahlstrøm-Kronborg.

Kommunen koncentrerer indsatsen på fire hovedområder, nemlig energi, transport, landbrug og affald.

Affald

- Vi tog hul på kildesortering ved husstandene allerede i 2016, og fra nytår vil vi også frasortere mad- og drikkekartoner, som i øjeblikket er en del af restaffald. Tømning af affaldsbeholdere sker hver fjerde uge, og er der borgere, som har brug for en større beholder, kan de sagtens få det, understreger Tom Hansen, der er fagleder i Forsyning.

Borgerne kan desuden se frem til flere bobler til flasker og glas, og fra april 2023 skal borgerne sortere mad- og restaffald med tømning hver 14. dag.

Desuden vil 100 tons mineraluld i stedet for at havne i deponi på genbrugspladserne blive sendt til genoparbejdning.

Transport

- Den ny handleplan betyder, at vi samtidig sætter handling bag planerne for transporten. En del af vore nabokommuner vil tømme affaldsbeholdere med genbrugsmaterialer som eksempelvis mad- og drikkekartoner hver tredje uge. Når vi tømmer hver fjerde uge, sparer vi 16.000 liter dieselolie årligt. Ved at tømme beholdere med mad- og restaffald hver 14. dag fra april 2023, nedsætter vi brændstofforbruget med ca. 40 pct. i forhold til vores dagrenovation, som vi kender den i dag, forklarer Tom Hansen og tilføjer, at fra den 1. april 2023 vil Jammerbugt Kommune desuden forlange, at de eksterne renovatører benytter den miljøvenlige HVO-diesel i renovationsvognene ved tømningen af mad- og restaffald og genbrugscontainere ved husstandene. Herved reducerer kommunen udledningen med ca. 290 tons CO2 om året.

- Kravet om at benytte HVO-diesel er allerede indskrevet i udbudsmaterialet, og her er Jammerbugt Kommune på forkant med udviklingen, påpeger Tom Hansen.

Energi

- På energi-området er vi i fuld gang med at producere grøn strøm. Der er opstillet vindmøller og solcelleanlæg, og aktuelt eksporterer vi mere grøn strøm, end vi forbruger, fortæller Arendse Dahlstrøm-Kronborg og tilføjer, at Jammerbugt Kommune desuden skal i gang med en kampagne målrettet olie- og gasfyrejere, så borgere forhåbentlig vil vælge en anden mere klimavenlig opvarmningsform, f.eks varmepumper eller jordvarme.

Landbrug

- Endelig har Jammerbugt Kommune indgået en klimapartnerskabsaftale med foreningerne Bæredygtigt Landbrug, Agri Nord og LandboNord, hvor parterne har sat ord på en fælles indsats. Formålet er at koordinere indsatserne og bane vejen for at vi kan arbejde med klima, bla. ved at sætte rammer for det i kommuneplanen.

Et af fokusområderne for kommunen er udtagning af de såkaldte lavbundsarealer og dermed undgå en væsentlig udledning af klimagasser, siger Arendse Dahlstrøm-Kronborg.

Sundhedshus Brønderslev fra 2015 var et af de første bæredygtighedscertificerede byggerier, som HP Byg afleverede. Bygningen er desuden blandt de første byggerier, som Region Nordjylland udbød med krav om en certificering efter DGNB-systemet.

Bæredygtig udvikling handler om både medarbejdere og marked

Hos HP Byg skal bæredygtighed underbygge virksomhedens mål for fremtiden og samtidigt nå ud til medarbejderne. Begge dele er vigtige for den nordjyske entreprenør – fordi man ser det som forudsætniger for, at udviklingen bliver forankret i virksomheden. Og netop forankringen er central i en tid, hvor virksomheden mærker en stadigt større forventning om at kunne levere bæredygtige løsninger – ikke kun, når det kommer til fx energi og ansvarlig brug af ressourcer, men også i det bredere perspektiv, hvor det handler om arbejdsmiljø, kompetenceudvikling og gode uddannelsesforløb for branchens fremtidige arbejdskraft.

Det startede med solceller

Arbejdet med bæredygtighed er på ingen måde nyt hos HP Byg. Faktisk gik starten for snart 10 år siden, da markedet for solceller tog fart som en følge af, at en del af investeringen blev fradragsberettiget. Administrerende direktør hos HP Byg, Henrik Petersen, fortæller:

- Solceller blev på nogle områder HP Bygs start på arbejdet med bæredygtighed – og det er et godt eksempel på, hvordan det bæredygtige kan kombineres med det forretningsmæssige. Markedet nærmest eksploderede, så vi greb muligheden, og gennem en række samarbejdsaftaler monterede vi tæt på 150 anlæg, inden efterspørgslen igen fladede ud.

En vigtig del af arbejdet med solceller, fortæller Henrik Petersen, var desuden at opkvalificere virksomhedens medarbejdere og opbygge kompetencerne til at arbejde med en række af de kendte fabrikater på markedet.

Siden dengang har HP Byg monteret solceller på en stor del af de byggerier, virksomheden har opført i totalentreprise, og på det seneste har man set en ny stigning i interessen for solcelleanlæg.

Otte år med certificeret bæredygtigt byggeri

Et andet område, der i høj grad var med til at starte HP Bygs arbejde med bæredygtighed, er DGNB-certificeret byggeri. DGNB bygger på FN's definition af bæredygtighed, hvorfor der arbejdes bredt med blandt andet miljø, økonomi og sociale forhold samt med processen på byggepladsen.

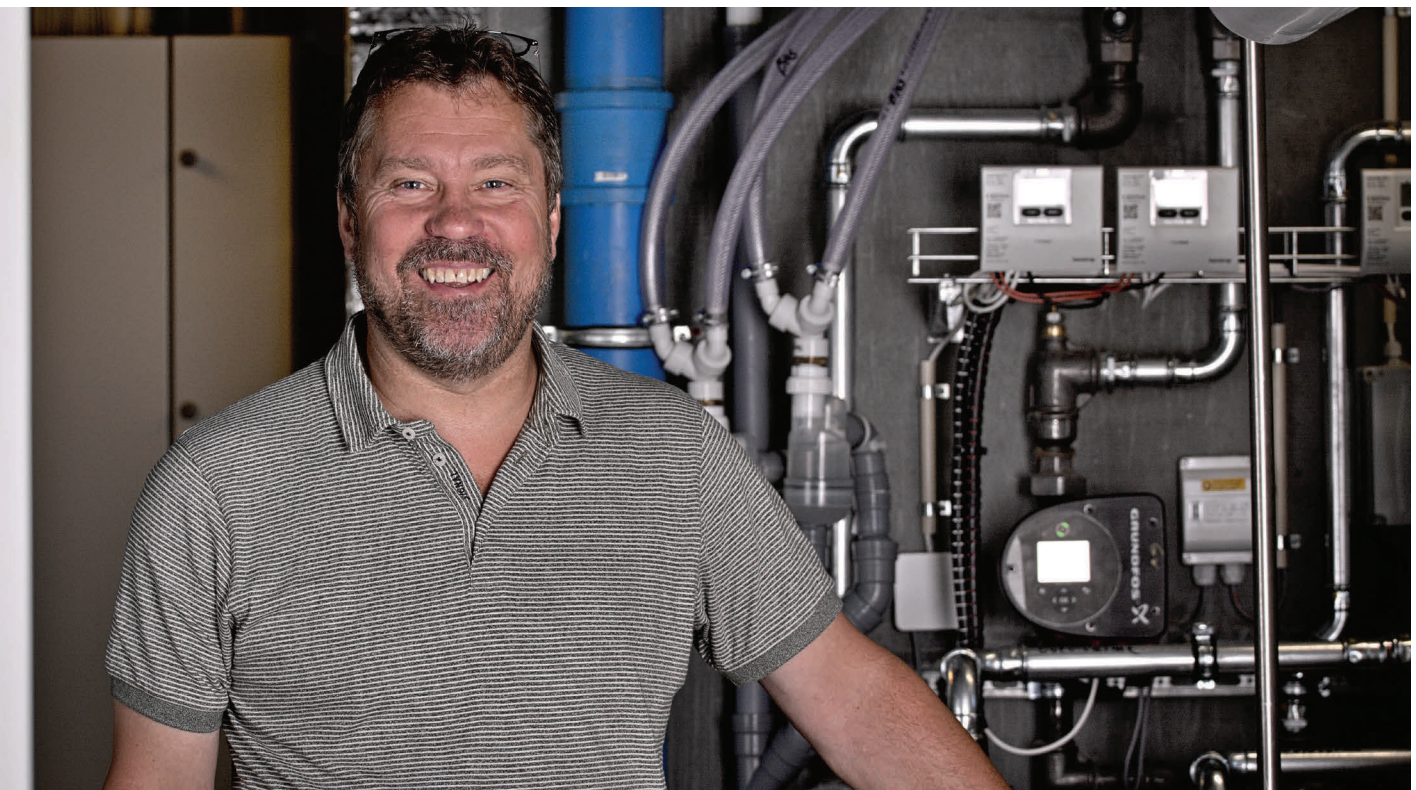

"En stor del af den energi, vi bruger på vores kontor, lager og snedkerværksted, leveres af solceller og jordvarme", lyder det fra HP Bygs administrerende direktør, Henrik Petersen. Her er han fotograferet i bygningens ene teknikrum.

Håndtering af affald er en vigtig del af arbejdet med bæredygtighed, og når der bygges efter certificeringssystemet DGNB, skal affaldet både sorteres og vejes inden for de enkelte fraktioner. Billedet er fra en byggeplads i Københavns Nordvestkvarter, hvor HP Byg i øjeblikket opfører sammenlagt 17.000 m² bæredygtigt byggeri.

Om HP Byg

HP Byg har rødder tilbage til 1953, hvor den nyudlærte tømrersvend, Henning Pedersen, greb muligheden og slog sig ned som tømrermester på trods af efterkrigstidens afmatning. Stedet var Harken, hvor han fandt 20 m² værksted til 30 kroner om måneden – inklusiv logi og varm aftensmad.
Virksomheden voksede hurtigt, og over de efterfølgende årtier blev der – primært i det nordjyske – udført en lang række opgaver i både total-, hoved- og fagentreprise. I 2014 flyttede virksomheden hovedkontoret til Aalborg, og med en omsætning på 734 millioner, afdelingskontor på Sjælland samt en medarbejderstab på mere end 230 nåede HP Byg i 2020 sit hidtil højeste niveau.

I 2014 flyttede HP Byg fra Hjørring til den nuværende lokalitet i Aalborg, og i 2020 blev der udvidet med en tilbygning. De bæredygtige energikilder er tænkt ind fra starten, så en stor del af den energi, der bruges på kontorer, lager og snedkerværksted, kommer fra bygningens egne solceller og jordvarmeanlæg.

- Tilbage i 2013 var Region Nordjylland med til at sætte fart på den bæredygtige udvikling i Nordjylland ved at udbyde en række sundhedshuse med krav om en bæredygtighedscertificering efter DGNB-systemet, fortæller Henrik Petersen og fortsætter: *Det var også en mulighed for os, og da vi blev valgt som totalentreprenør på sundhedshusene i Sæby og Brønderslev, blev det en åbning til et nyt marked.*

Siden de to sundhedshuse stod færdige i henholdsvis 2014 og 2015, er branchens interesse for bæredygtighedscertificeret byggeri kun gået fremad:

- De to sundhedshuse gav os tidligt en viden og nogle kompetencer – og ikke mindst en motivation – som vi tog med videre. Siden har vi opført en DGNB-certificeret daginstitution i Støvring, og inden for de seneste to år har vi oplevet en markant stigning i efterspørgslen på certificeret byggeri fra private bygherrer og investorer.

Den øgede efterspørgsel betyder, at HP Byg i skrivende stund har seks igangværende DGNB-byggerier, som alle bliver udført fra virksomhedens afdelingskontor på Sjælland, ligesom der er flere projekter på vej i det nordjyske.

Både klima, miljø og sociale forhold

I øjeblikket er man hos HP Byg i gang med en proces, som betyder, at der fremover skal arbejdes mere intenst med bæredygtighed på en lang række fronter. Heraf er nogle nye for virksomheden, mens der på andre bygges videre på det arbejde, der allerede er gjort.

- Vi beskæftiger os bredt med bæredygtigt byggeri, og i byggebranchen har vi jo netop et stort potentiale for at gøre en forskel; både i forhold til miljø og klima, men også på nogle af de sociale parametre, der ligger inden for De 17 Verdensmål, fortæller Henrik Petersen.

Et af de områder, man hos HP Byg har stor tradition for at arbejde med, er arbejdsmiljø, hvor grundstenen er, at arbejdsmiljø og sikkerhed prioriteres lige så højt som de øvrige arbejdsopgaver. Samtidigt har man startet en proces, hvor man – inden for rammerne af nogle af de 169 delmål, der ligger i De 17 Verdensmål – blandt andet vil sætte fokus på udligningen af de kønsmæssige forskelle, der er i branchen, samt på at sikre flere lærepladser til udsatte unge.

Samtidigt handler det om at udlede mindre CO_2 gennem mere energieffektive metoder i byggefasen, om bedre sortering af affald og om at sikre en langt større andel af vedvarende energi i driften af virksomhedens hovedkontor, lager og snedkerværksted i Aalborg:

- Da vi i 2014 byggede vores hovedkontor i Aalborg, blev de bæredygtige løsninger tænkt ind, og efter vi i 2020 udvidede med en tilbygning, er systemerne for alvor ved at blive integreret i den daglige drift. En stor del af den energi, vi bruger på vores kontor, lager og snedkerværksted, leveres af solceller og jordvarme, og som det næste bliver der opsat ladestandere til elbiler, som kan benyttes af både medarbejdere og gæster.

Bæredygtigheden skal forankres

Hos HP Byg har man over de seneste år både øget omsætningen og udvidet medarbejderstaben, og i øjeblikket følger man en strategiplan, som byder på yderligere vækst over de kommende år. Med den udvikling, der generelt sker i samfundet og i byggebranchen, er man samtidigt overbevist om, at bæredygtighed ikke skal ses som noget, der kan vælges til eller fra, men som en forudsætning for, at man overhovedet kan gøre sig gældende:

- De samfundsmæssige krav til bæredygtighed vil kun blive højere, og kunderne vil i større grad efterspørge det. Derfor skal vi være gode til bæredygtighed for at være med i fremtidens byggebranche. Vi ser det jo også meget tydeligt i de kommende krav i bygningsreglementet, hvor beregning af bygningens klimaaftryk bliver obligatorisk, fortæller Henrik Petersen.

Dermed, understreger Henrik Petersen, er HP Bygs arbejde med bæredygtighed meget tydeligt forankret i målene for fremtiden. Og denne forankring skal kunne genfindes i organisationen:

- Vi kan se, at den bæredygtige udvikling vil kræve mere specialiserede kompetencer, og derfor får vi brug for at efteruddanne nogle af vores medarbejdere. Men – og formentligt som det vigtigste: Bæredygtighed skal være for alle medarbejdere, så man kan se sig selv i det og ved, hvordan de daglige handlinger og beslutninger i projekterne og på byggepladserne bidrager til mere bæredygtighed.

Dermed kan hele virksomheden være med til at levere den bæredygtighed, som kunderne og samfundet forventer – og som skal være med til at opfylde de strategiske mål, lyder det fra Henrik Petersen.

Sammen udnytter vi ressourcerne

Affaldssortering nytter, når vi gør det sammen

Aalborg Forsyning arbejder for, at dit affald bliver i kredsløbet så lang tid som muligt, og vi minimerer mængden af affald til forbrænding og deponi. Genanvendelsen starter hos dig, din nabo – ja alle, der hver dag har affald i hænderne. Når du sorterer dit affald, kan vi indsamle, finsortere og sende det videre til genanvendelse.

Snart skal alle kommuner sortere affaldet i de samme 10 affaldstyper. Vi er allerede godt i gang og mangler kun mad- og drikkekartoner, farligt affald, madaffald og tekstiler.

Vi sørger for, at du får mere information, inden du skal sortere flere typer affald fra til genanvendelse hjemme hos dig.

Vand er kilden til din sundhe

I Aalborg Forsyning separatkloake
spildevand. Det gør vi for at reduc
og sikre sundhed frem for alt. I re
renseanlæg laver vi også oversku
i fjernvarmenettet til opvarmning

At beskytte vores drikkevand har
mange år. Vi arbejder med multifu
hvor vi kombinerer biodiversitet,
fortsat landbrugsdrift og rent drik
Så går ligningen op, og vi sikrer re
hanen – også til kommende gener

Reno-Nord tager hånd om dit affald

Hos Reno-Nord har vi succes med lokale kredsløb i genanvendelsen af det nordjyske plast- og metalaffald. Når vi arbejder med lokale kredsløb og lokale virksomheder, får vi både skabt arbejdspladser, innovation og værdi i vores nærområde. Det gør det nemmere for os at følge affaldets vej videre i kredsløbet – samtidig med at vi kan stille krav til gode arbejdsforhold hos vores samarbejdspartnere.

Flere lokale partnerskaber er vejen frem for os, så vi sammen skaber nye genanvendelsesmuligheder. Vi har oplagret enkelte plasttyper, vi har haft svært ved at afsætte til genanvendelse grundet mangel på bl.a. danske anlæg. Det øvrige restaffald udnytter vi på energianlægget til strøm, der sælges på el-nettet og fjernvarme til Aalborg Forsyning.

Vi tilegner os løbende den nyeste viden og bruger de mest energi- og miljørigtige teknologier i vores arbejde. Vi er i den grad klar til at spille en fremtrædende rolle i fremtidens affaldshåndtering.

5 grønne vaner til din hverdag

1. Drik vand fra hanen i stedet for på fla
2. Hold din stuetemperatur på 21°. For h
3. Aflever hårlak, barberskum, deodoran
4. Husk kun tre ting i toilettet – pis, lort
5. Sorter dit plast- og metalaffald løst o

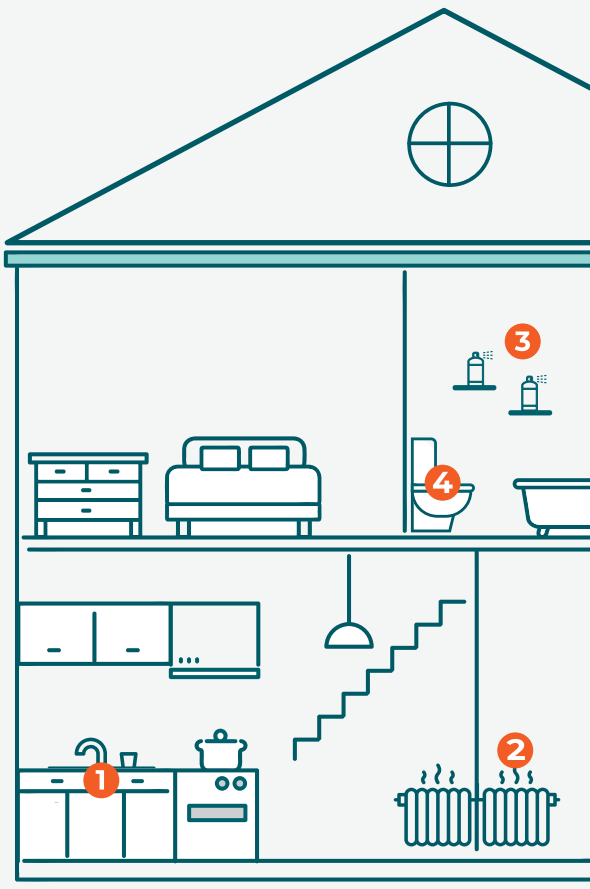

ed

erer vi og adskiller regn- og
cere risikoen for oversvømmelser
nsning af spildevandet på vores
dsvarme. Det sender vi videre ud
af dit hjem.

været vores prioritet i
unktionel grundvandsbeskyttelse,
rekreative muligheder,
kkevand på én og samme tid.
ent og urenset drikkevand i
rationer.

Vi omstiller til grøn fjernvarme

Hos Aalborg Forsyning vil fjernvarmen senest i 2028 være fossilfri. For dig som fjernvarmeforbruger er det derfor nemt at være grøn. Vi sikrer nemlig det rette grønne energimix. Den grønne fjernvarme i Danmark kan stå for hele 44% af regeringens ambition om at reducere Danmarks CO2-udslip med 70%.

I de kommende år investerer vi 673 mio. kr. i grøn energi – og vi har løbende fokus på, hvordan vi kan udnytte overskudsvarme. Allerede i dag kommer en stor del af vores varme fra bl.a. Aalborg Portland, Reno-Nord, supermarkeder og fra rensning af spildevand på vores renseanlæg. Snart udnytter vi også overskudsvarmen fra vores produktion af energieffektiv og klimavenlig fjernkøling.

ske.

ver grad, du skruer op, øger du forbruget med ca. 5%.

t osv. på genbrugspladsen. Det er farligt affald.

og toiletpapir.

g uden madrester.

Tre ugers ekstra fokus på klima

Klima Rebild klar med omfattende program for hele familien

Af **Niels Henriksen**

Klima og bæredygtighed står højt på dagsordenen i Rebild Kommune. Allerede i 2011 begyndte Det Grønne Råd at tale om en egentlig klimakampagne, og i 2013 bevilgede byrådet i Rebild Kommune 100.000 kr. til Klima Rebild i 2014. Under corona har arrangementet været udfordret, men nu er arrangørerne klar med et omfattende program, der strækker sig over hele tre uger og med tilbud til alle i kommunen, både børn og voksne.

Og det hele begynder i skolernes efterårsferie, hvor Rebild Kommune åbner Klima Rebild 21 på genbrugspladsen i Sørup med en række aktiviteter for voksne og børn.

Herefter vil der blive holdt to søndage med "Vild mad", hvor kokke og naturvejledere vil indsamle og tilberede mad. På Rebildcentret bliver der et arrangement med professor og geolog Minik Rosing, der vil fortælle om livets begyndelse, mens børnene kan hygge sig med at skære i fedtsten. Der bliver arrangeret besøg på gårde og vandret ture i skovene med fokus på landmanden som naturpleje og skoven som et væsentligt aktiv i klimakampen.

Siden Klima Rebild første gang blev afviklet i 2014, er der skabt et samarbejde mellem alle de lokale fjernvarmeværker i Rebild - fjernvarmeklubben. De mødes under Klima Rebild sammen med energirådgiver fra PlanEnergi. Disse gode erfaringer vil nu blive brugt på nye områder indenfor de liberale erhverv.

AOF afvikler en studiekreds i med titlen "30/70, hvad gør du - hvad gør vi?" og et særligt arrangement på gymnasiet om "Hvordan bruger vi de forskellige vedvarende energikilder klogest?"

Landbrug og natur

I uge 43 står Agri Nord og Danmarks Naturfredningsforening bag et debatmøde på Rebildcentret om "Klima og arealanvendelse - Plads til både landbrug og natur" med deltagelse af faglige eksperter fra bl.a. de første lavbundsprojekter, der er sat i gang.

Rebild Kommune og Klima Rebild holder en konference på Comwell i Rebild om "Klima, træ og urørt skov" med videnskabelige oplæg, indlæg fra bl.a. Træ og Møbelindustrien og 3F afsluttende med politisk debat om en langsigtet strategi for de danske skove.

I uge 44 inviterer Det Grønne Råd i Rebild og gymnasiet i Støvring til et "Lokalt Grønt topmøde" med alle de opstillede kandidater til byrådsvalget. Her får de lejlighed til at diskutere væsentlige klimaproblemer med borgerne i Rebild, inden de skal afgive deres kryds ved kommunalvalget den 16. november.

Bogby 9520 er arrangement med Erik Skyum, der journalist og litteraturanmelder på dagbladet Information. Han vil fortælle om, hvordan naturen er beskrevet i den danske litteratur.

Varmeværket i Støvring inviterer til åbent hus og officiel indvielse af Danmarks til dato største varmepumpe, der afløser den gasdrevne turbine med vedvarende energi.

Tre skulpturer

Endelig bliver der bl.a. mulighed for at kæmpe om tre skulpturer, som kunstneren Michael Sasserson, har skænket til Klima Rebild, nemlig "Den sidste gorilla" som er en vandrepokal, der belønner det bedste klimaarbejde i folkeskolerne – i øjeblikket står den på Sortebakkeskolen i Nørager. Vinder skolen den tre år i træk, bliver den skolens ejendom.

"Moder Jord", gives hvert år til den erhvervsvirksomhed, der har gjort sig særligt bemærket på klimaområdet. Prisen uddeles første gang på Klima Rebild 21. Og endelig "Næsehorn" som også er en vandrepokal, der belønner ungdommens bedste bud på klimatiltag. Også den uddeles første gang Klima Rebild 21.

- Klima Rebild passer glimrende ind i Rebild Kommunes fokus på bæredygtighed og arbejdet med FNs verdensmål, hvoraf vi har udvalgt 11, som vi gerne vil forfølge, påpeger borgmester Leon Sebbelin, der glæder sig over, at det igennem en målrettet og inkluderende indsats er lykkedes at skabe massiv opbakning til Klima Rebild hos industri, øvrige erhvervsliv, landbrug, håndværk og ikke mindst borgerne.

Skal vi skyde genvej til den grønne omstilling?

Vidste du, at solenergi er en af de absolut billigste energiformer, der findes? At teknologien er blevet mere effektiv og langtidsholdbar? Og at vi i Danmark om få år vil få mere end 25% af vores elproduktion direkte fra solen på et areal, der svarer til kun 0,5% af vores landbrugsjord?

Når vi opfører solcelleparker, skåner vi tilmed naturen, dyrelivet og drikkevandet, og derfor kan vi skabe grøn energi helt uden sort samvittighed.

Dansk Solkraft er en ny brancheforening for solenergi. Vi arbejder for gode rammevilkår og transparente regler for både udviklere, landmænd og naboer, så vi hurtigt og ordentligt kan skabe mere grøn energi i Danmark.

Find facts om solenergi på **dansksolkraft.dk.**

dansk solkraft

Varmepumpe og isolering batter godt i regnskabet

Nogle renoveringsprojekter gør boligen flottere og mere komfortabel men er ikke økonomisk rentable

Af **Niels Henriksen**

Er man den lykkelige ejer af et ældre hus, måske endda beliggende idyllisk i landlige omgivelser, og ønsker at gøre noget godt for sig selv og miljøet, er det en god idé at tage en uddannet energirådgiver med på råd. Nogle af de tiltag, som mange vil kaste sig over, viser sig nemlig at bone mere ud på den visuelle konto end på energiregnskabet.

- Bor man på landet, vil huset typisk være varmet op med et oliefyr, et pillefyr eller et gasfyr. Staten vil så gerne, at vi skrotter de fossile brændsler og går over til mere energivenlige løsninger, så politikerne er villige til at give et pænt tilskud, hvis vi sender en ansøgning. Og her vil mit klart bedste bud være en god varmepumpe, som typisk vil give en besparelse på varmeregningen på omkring 50 pct. Med et oliefyr vil varmeregningen tit ligge på omkring 20.000-25.000 kr. om året. Med en god varmepumpe vil udgiften blive mere end halveret, og selv om det her og nu vil være en forholdsvis stor investering – tit på mellem 80.000-100.000 kr. – vil investeringen jo være tjent ind indenfor en overskuelig årrække, idet en varmepumpe af god kvalitet typisk vil holde i mindst 20 år, siger Michael Dissing Hornbeck, der er energirådgiver hos det rådgivende ingeniørfirma Brix & Kamp i Hjørring.

Isolering batter

- Isolering er et andet område, hvor husejeren med fordel kan gøre en indsats, der også økonomisk kan betale sig. Isolering af en hulmur er en investering, der virkelig batter, samtidig med, at beboerne vil opleve en meget større komfort og forbedret indeklima. Men bor man i et gammelt hus, råder vi til at få murstenenes kvalitet vurderet af en ekspert. Isolering med f. eks. Rockwool eller andet lignende produkt blæses jo ind med stort tryk, og det er set, at murstenene efterfølgende er frostsprængt, påpeger Michael Dissing Hornbeck og tilføjer, at hvis man vil gøre noget ekstra for sig selv og ejendommen, kan man overveje at supplere med en udvendig facadeisolering, der kan være med til at eliminere eventuelle kuldebroer og samtidig forstærke klimaskærmen.

Isolering på loftet er også en indsats, der kan mærkes positivt. Og nærmest her og nu. Hvis der er 200 mm på loftet, og man tilføjer yderligere 100 mm, vil forskellen være tydelig. Anbefalingen lyder typisk på 400 mm isolering på loftet, men Michael Dissing Hornbeck vurderer, at med 300 mm vil man være fornuftigt dækket både nu og fremadrettet.

Vinduer

Udskiftning af vinduer vil helt sikkert have en gavnlig virkning, både visuelt her og nu og ved et eventuelt salg, men den store økonomiske gevinst skal man ikke forvente.

- Hvis man forestiller sig, at en udskiftning af vinduer koster 80.000 kr., og den energimæssige besparelse ligger på omkring 2500 kr. om året, og man regner med, at vinduerne typisk holder i 30 år, så er det let at regne ud, at investeringen på den måde ikke er rentabel. Derimod er der masser af andre fordele ved at skifte vinduerne, ikke mindst i forhold til komfort, så hvis man ønsker at skifte vinduer, skal man kigge på alt det andet, man får, siger energirådgiveren, der råder til at skifte hele vinduet og ikke kun glassene, hvis drømmen går mod nye vinduer.

Udskiftning af gulve vil isoleret set ikke være rentabelt men kan til gengæld give gevinst i forhold til komfort. Udskiftning af tagbelægningen vil ikke give nogen energimæssig fordel.

DEN BÆREDYGTIGE PLANTEKRUKKE

Få en bæredygtig krukkehave
Klimakrukkerne er produceret i Danmark af 100 % dansk genbrugsplast. Selvvandende plantekrukker kan bruges både indendørs og udendørs og er godkendt til dyrkning af fødevarer. Med klimakrukkerne justerer planterne selv vandoptaget efter behov. Du slipper for at vande ofte, og planterne trives langt bedre. Få vejleding til din krukkesammensætning i Gug Planteskole.

KLIMAKRUKKE
H 58 X Ø58 cm
1800,- kr.

KLIMAKRUKKE
H 48 X Ø38 cm
899,- kr.

BIO HØJBEDSMULD
Tørvfri og klimaneutral pottemuld. 45 ltr.
84,95 kr.

GUG
Anlæg & Planteskole A/S

Bestil på www. shop.gugplanteskole.dk • Vi leverer i hele landet • Indkildevej 17, 9210 Aalborg SØ

Recycling City

– hvor affald bliver til job, vækst og nye råvarer

Recycling City er et grønt erhvervseventyr i Frederikshavn Kommune

Af **Niels Henriksen**

Er det muligt at bidrage til Paris-aftalens ambition om at begrænse den globale opvarmning til 1,5 pct. – samtidig med at man skaber økonomisk vækst og lokale jobs i hundredevis? Ja! Sådan lyder det korte svar fra initiativtagerne bag Recycling City i Frederikshavn Kommune, hvor affaldsbunker i alle afskygninger bliver set som store erhvervspotentialer.

- Vi forbruger af jordens ressourcer, og affaldsbunkerne vokser med stort pres på CO2 udledningen til følge. Derfor har vi i Frederikshavn Kommune udarbejdet en erhvervsudviklingsstrategi for Recycling City, hvor vi har fokus på at omdanne affald til nye råvarer og produkter. Vi ønsker at skabe vækst og udvikling, som lever op til de højeste grønne standarder. Recycling City er bæredygtigt på alle måder både samfundsmæssigt og miljømæssigt, fordi vi kombinerer erhvervsudvikling og jobskabelse med en grøn omstilling, forklarer Birgit S. Hansen, borgmester i Frederikshavn Kommune.

Recycling City drives i et tæt samarbejde mellem Frederikshavn Kommune, Erhvervshus Nord og Frederikshavn Havn støttet af EU's Regionalfond. Målet er at skabe en state-of-the-art recycling erhvervsklynge i Danmark, hvor virksomheder omdanner affaldsmaterialer som udtjent stål, plast, glasfiber, elektronikskrot med videre til nye råvarer og produkter. Det er med til at reducere brugen af råmaterialer og dermed udledningen af CO2.

- Virksomheder løser i erhvervssamarbejder forskellige opgaver i en samlet værdikæde – én virksomhed indsamler affaldet, en anden neddeler det, en tredje bearbejder det, mens en fjerde laver det om til et nyt produkt eller råvare. Vi kan med stærke erhvervssamarbejder og en kommerciel tilgang til recycling være med til at gøre en væsentlig forskel for miljø- og klimabelastningen, samtidig med at vi skaber jobs og økonomisk vækst lokalt, påpeger Niels Bay Christensen, erhvervsdirektør i Erhvervshus Nord.

Recycling på øverste niveau

Frederikshavn Kommune blev landets første klimakommune tilbage i 2007 og har siden 2019 haft et Verdensmålsudvalg, der har til opgave at sætte De 17 Verdensmål på dagsordenen.

- Vi går som kommune aktivt ind i samarbejdet ved at byde velkommen til enhver virksomhed og investering, som kan bidrage til den bæredygtige dagsorden. Vi gør vores til, at der er de rette faciliteter, og at det er nemt at være virksomhed i vores kommune. Hvor der er vilje, er der en vej. Og vi har masser af vilje, fastslår Birgit S. Hansen.

Frederikshavn Kommune er f.eks. i gang med at udarbejde en lokalplan for et areal på 230.000 kvm, der skal udlægges særligt til virksomheder, der beskæftiger sig med recycling.

Ved at placere sin virksomhed i Recycling City bliver man del af en erhvervsklynge, der arbejder med recycling på øverste niveau og i stor skala. Der findes allerede mange virksomheder indenfor disse værdikæder i dag i Frederikshavn.

- Vi har generelt i Danmark evnerne og kvalifikationerne til at håndtere affald på en optimal måde under hensyntagen til miljø, klima og arbejdsforhold, og vi er internationalt anerkendt som et grønt foregangsland. I Frederikshavn Kommune findes den optimale placering, infrastruktur, kompetencer og politiske vilje. Vi vil gerne gå forrest og vise verden, at grøn omstilling og erhvervsudvikling kan gå hånd i hånd, tilføjer Niels Bay Christensen.

Store potentialer

En grundig analyse af affaldspotentialerne inden for recycling af stål fra udtjente boreplatforme i Europa har f. eks. allerede resulteret i en proaktiv tiltrækning af det amerikanske recycling selskab Modern American Recycling Services (M.A.R.S) og en investering til et trecifret millionbeløb.

M.A.R.S Europe er i dag placeret på Frederikshavn Havn på en 290.000 kvm specialdesignet grund til neddeling af store enheder med indlagt membran i underlaget og et afvandingssystem, så intet siver ned i undergrunden. Her neddeler M.A.R.S Europe udtjente skibe og borerigge efter alle grønne forskrifter og er i gang med genanvendelse af platformene Thyra Øst og Vest fra oliefeltet Thyra – den største genindvindingsopgave i danmarkshistorien og i skærende kontrast til ophugning af skibe på strandene i Bangladesh og Indien, hvor det sker med store konsekvenser for miljø og mennesker.

Miljø og genvinding er ét af fire strategiske forretningsområder for Frederikshavn Havn, som støtter op om Recycling City ved at udvikle faciliteter og arealer, som det er tilfældet med f. eks. M.A.R.S.

- I processen blev vi mødt med kommentarer om, at det aldrig ville blive realiseret i Danmark pga. vores skrappe miljøkrav og høje lønninger. Realiteten er, at Danmarks renomme på miljøområdet og skrappe lovgivning er med til at blåstemple aktiviteterne i Frederikshavn. Vi ser en enorm international interesse for vores site og recycling-aktiviteter, og der er flere spændende projekter på vej, fortæller Mikkel Seedorff Sørensen, adm. direktør på Frederikshavn Havn.

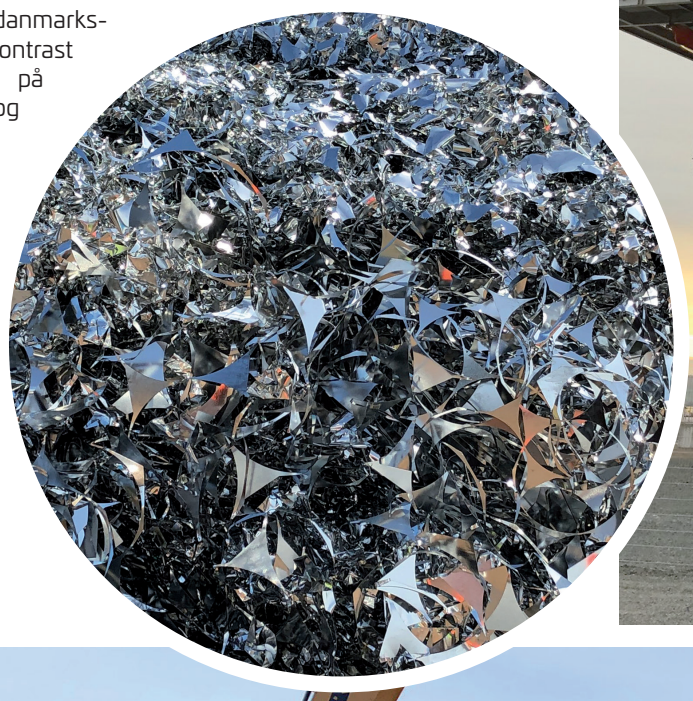

Individuelle huse · Alle prisklasser · Tæt kontakt · Størst erfaring · Trustpilot

“Hyggen. Det er vigtigst. Et sted, hvor vi har lyst til at være.”

SIGNE & JAKOB, AARHUS

Ikke to familier er ens. Derfor skal huse heller ikke være det. Hos HusCompagniet bygger vi individuelle huse, som passer til dig, dit familieliv og dit budget.
Vi er med dig hele vejen – Lige fra idé til overtagelse, så kommer du trygt i hus.
Se de mange eksempler på individuelle huse, og bliv inspireret til at bygge dine egne trygge rammer på **huscompagniet.dk**

Moderne parcel
194 m²

HusCompagniet
Kom trygt i hus

Aabenraa • Aalborg • Aarhus • Esbjerg • Herning • Hillerød • Holbæk • Horsens • Kolding • Odense • Næstved • Randers • Ringsted • Viborg • Virum

Vi rejser grønnere sammen

27%* af alle vores kilometer er grønne i 2021

Vi er allerede godt i gang med at omstille den kollektive trafik i Nordjylland, så vi kan rejse sammen med god klimasamvittighed. I 2025 er det vores mål, at hele 87% køres som grønne kilometer.

Der er netop sendt en række nye Ekspresbusser på gaden, som skal erstatte de tidligere X Busser. De kører på fossilfrit HVO-diesel, hvilket reducerer bussens CO_2-udledning med op til 90 %. Ekspresbusserne kører præcis som de gamle X Busser, nemlig med få stop - hurtig frem.

Simon Sørensen (tv) sammen med virksomhedens stifter Vagn Asp.

Arbejdsmiljøet får et løft hos Asp Produktudvikling

Lille virksomhed i Aars leverer ergonomisk løftegrej og fremmer social bæredygtighed i byggebranchen

Af **Niels Henriksen**

På Tolstrup Byvej nummer 7 i udkanten af Aars i Nordjylland ligger virksomheden Asp Produktudvikling. Sæt farten ned og kig godt efter, for det er let at komme til at køre forbi. Her er nemlig ingen prangende pyloner eller flag. Her er heller ingen flotte administrationsbygninger eller direktørstore Mercedes-biler på parkeringspladsen. Hos Asp Produktudvikling er det de unikke produkter, som svejses sammen inde på smedeværkstedet, der tæller.

Asp Produktudvikling blev etableret af Vagn Asp i 1994, og baggrunden var egentlig ganske logisk og lige til. Han var nemlig selv ansat i en entreprenørvirksomhed og havde på egen krop mærket, hvor tungt og slidsomt, det var, når tunge belægningsfliser og sten skulle pilles op med en greb og de bare nævner. Efter en lang arbejdsdag var der ikke meget krudt tilbage i kroppen, og tanken om, at det samme skulle gentages næste dag, var næsten ikke til at bære.

Vakuum og hydraulik

"Det må kunne gøres mere hensigtsmæssigt", tænke Vagn Asp og begyndte at trylle på værkstedet, hvor det lykkedes ham at få vakuum og hydraulik til at spille sammen, så det blev muligt at løfte endog ganske tunge emner uden brug af rå muskelkraft.

- Vores vakuumløfter er kompatibel med alle gængse gravemaskiner og monteres ganske simpelt uden brug af værktøj. Herefter udnytter vi gravemaskinens kræfter, og suget er så kraftigt, at vi kan løfte ét kilo pr. kvadratcentimeter, i alt op til to tons, fortæller Simon Sørensen. Han er direktør og medejer af Asp Produktudvikling.

Simon Sørensen er på vej til at overtage Asp Produktudvikling og har store ambitioner for det lille firma i Aars.

Hydraulikken tager det tunge løft og fremmer dermed den sociale bæredygtighed på byggepladsen.

Lette kraner

Den nærmest ikoniske vakuumløfter er stadig Asp Produktudviklings signatur-produkt og kendt af de fleste i blandt andet entreprenørbranchen. Desuden har virksomheden også flere lette kraner på hylderne. De fås i flere versioner og kan løfte op til 400 kg. Kranen klikkes smart på en monteret bundplade på en ladbil, en trailer eller en kassevogn. Den er sammenklappelig og kan let afmonteres. Kranen vejer bare omkring 30 kg og er derfor let at håndtere uden brug af værktøj.

Kundespecifikt

- Vi har selvfølgelig en række standardprodukter, som vi har produceret i mange år, og som vi er kendt for, men mange de produkter, vi sender ud af porten, er skabt sammen med kunderne og ud fra deres helt specifikke behov og ønsker. Vi er en relativt lille virksomhed, så vi kan hurtigt omstille os, og så har vi en helt unik kompetence og erfaring med at udvikle og producere ergonomisk løftegrej. Det er en af vore helt store styrker, understreger Simon Sørensen.

- Vi beskæftiger i øjeblikket seks medarbejdere på det relativt lille værksted, hvor der bliver tænkt store tanker og kreative løsninger, og ambitionen er helt klart, at vi gerne må eksportere flere produkter, understeger Simon Sørensen.

ANNONCE

Hos A/S Sæby Fiske-Industri er miljøet på dagsordenen

Vi har fokus på at mindske vores klima-og miljømæssige aftryk på vores forretningsaktivitet. Forbrugernes krav og ønsker til bæredygtighed udvikler sig over hele verden.

Til trods for at makrellen i 2019 mistede sin MSC-certificering producerer vi stadig efter bæredygtige principper, hvilket er en vigtig del af vores strategi.

Der arbejdes kraftigt på alternativer til MSC-certificering, hvor brancheorganisationen i øjeblikket arbejder på at udvikle en alternativ bæredygtig certificering. Men vi fortsætter vores udvikling og tænker stadig i bæredygtighed, da makrellen er en vigtig fødevare, der bidrager med gode ernæringsværdier og taler ind i de nye kostvaner og forventninger til et godt og sundt måltid. Makrellen fanges i Nordatlanten inden for EU's kvotesystem, i perioden oktober-november, hvor makrellens fedtindhold er på sit højeste, og makrelbestanden er stor.

Som en af verdens største leverandører af makrelkonserves, er fokus at have

minimalt spild. Under den samlede produktionsproces opstår der ingen spild, idet afskær fra fisken samt indvolde mv. produceres til både dyrefoder, fiskeolie, og fiskemel.

Der produceres således ingen affald i produktionsprocessen, udover vand som renses på fabrikkens eget rensningsanlæg.

Vi bruger vores eget rensningsanlæg, hvor vi dagligt renser vand svarende til ca. 1300 husstande. Hver uge producerer vi 150 kubikmeter slam, som sælges videre til biogas-leverandører.

Produkter fra SÆBY indeholder hverken kunstige tilsætningsstoffer, farvestoffer eller smagsforstærkere. I og med at der ikke tilsættes konserveringsmidler til makrellen, opnås der en lang og naturlig holdbarhed. Efter forsegling af makreldåsen, bliver makrellen varmebehandlet, hvilket gør, at makrellen bliver steriliseret i dåsen.

Kvalitetsafdelingen udvikler konstant i tæt samarbejde med vores partnere, verden rundt, for hele tiden at kunne præsentere sundere alternativer til SÆBYs sortiment.

Vidste du...

Sæby Fiske-Industri er Danmarks eneste producent af makrelkonserves.

Kig efter vores autorisationsnummer **2044** bagpå eller på siden af dåsen for et lødigt produkt.

SÆBY

Erhvervsforeningerne i Skagen, Frederikshavn og Sæby inviterer til

ERHVERVS GET-TOGETHER

9. SEP
2021
ARENA NORD

Hør tidl. Formand for FN Generalforsamlingen Mogens Lykketoft fortælle om De 17 Verdensmål og erhvervslivets rolle.

Tilmeld dig på: **erhvervshusnord.dk/gettogether**

Erhvervshus Nord
SKAGEN | FREDERIKSHAVN | SÆBY

ARENA NORD
FREDERIKSHAVN

BDO

Scandic Pelagic går forrest for at garantere bæredygtig landing af sild

Sildefabrikken Scandic Pelagic har netop installeret en ny forsejlet såkaldt flowvægt til at veje landingerne af sild til fabrikken. Det sker for at undgå snyd på vægten, da de gamle vægte i branchen let kan manipuleres med.

"Det er ikke bæredygtigt fiskeri, hvis der bliver snydt på vægten og afregnet højere priser, fordi et kilo på papiret i virkeligheden er mere end et kilo ved selve vejningen. Vi ønsker at gå forrest i branchen for at sikre det bæredygtige fiskeri, og vi opfordrer alle vores kollegaer i den pelagiske branche til at gøre det samme," siger CEO i Scandic Pelagic, Johannes Palsson.

Den nye flowvægt er leveret af den islandske producent Marel og sikrer kort og godt, at et kilo landet fisk også bliver registreret som et kilo.

Den nye type flowvægt er forseglet, og inden vejning sikrer det uafhængige og certificerede SkawInspection, at alle forseglinger er ubrudte, ligesom de samtidigt garanterer for korrekt og fuldstændig registrering af al eventuel bifangst.

Ydermere har Scandic Pelagic opsat videoovervågning og givet den nationale fiskerikontrol direkte live adgang til samtlige overvågningstrin af losning, vejning og bifangstkontrol.

Vi kalder vores måde at håndtere landinger på - den fuldt bæredygtige måde.

SCANDIC PELAGIC

Scandic Pelagic A/S · Havnevagtvej 5 · DK-9990 Skagen · scandicpelagic.com

BE PART OF THE REVOLUTION

BBCARGO®

Niels Bohrs Vej 2 | 9900 Frederikshavn | www.bbcargobike.com

SKABT TIL AT HOLDE
I GENERATIONER
MULTIFORM
MULTIFORM AALBORG BÅDEHAVNSVEJ 11B 9000 AALBORG T: +45 5364 2023
@MULTIFORMAALBORG W: MULTIFORM.DK

ANNONCE

Ambercon vil træde nye grønne stier i byggeriet

Producenten af betonelementer arbejder strategisk med bæredygtighed og inviterer til nye samarbejdsformer

Af **Niels Henriksen**

Cement er en uundgåelig ingrediens i et betonelement. Derfor er Ambercon i Støvring også godt tilfreds med, at virksomheden er blandt de første, der har fået mulighed for at teste Aalborg Portlands nye FutureCem, som efterlader et 30 procent lavere CO2-aftryk. Ambercon producerer nemlig betonelementer og har samtidig strategisk fokus på bæredygtighed.

- FutureCem passer perfekt til vores strategi om at være blandt de mest bæredygtige virksomheder i byggeriet. Udfordringen for os var blot, at FutureCem ikke umiddelbart var egnet til brug i betonelementer, fordi hærdningstiden er for lang. Igennem tests og forsøg er det dog lykkedes for at få enderne til at nå sammen, således vi nu kan tilbyde bygherrer det grønne betonelement, som vi kalder for Ambercon EnvironMent, fortæller administrerende direktør hos Ambercon, Apichat Bonde.

Ambercon har nogle af Danmarks mest moderne produktionsfaciliteter og vil fortsat løbende udvikle produkterne mod endnu mere bæredygtighed.

Bæredygtighed i bred forstand

- Men bæredygtighed ligger for os ikke udelukkede i vores recepter og ingredienserne i vores kundetilpassede betonelementer. Vi betragter bæredygtighed meget mere bredt, og som udgangspunkt handler det jo først og fremmest om at fremstille et produkt, der holder. For holder et betonelement ikke, er det jo slet ikke bæredygtigt, fordi vi så skal producere et nyt, påpeger Apichat Bonde, der inviterer samarbejdspartnere i byggebranchen til nye måder at arbejde sammen på. Så byggeriet bliver mere bæredygtigt.

- Hos Ambercon taler vi ikke om kunder men om samarbejdspartnere, fordi vi har mere end en økonomisk interesse i at arbejde sammen. Vi vil gerne involveres så tidligt som muligt i et byggeri, fordi vi med vores ekspertise kan påvirke projektet i en bæredygtig retning. Jo færre fejl vi begår fra begyndelsen, jo

bedre – og dermed mere bæredygtigt – bliver projektet.

- Vi drømmer om, at branchen kan komme til at arbejde sammen på en ny måde, hvor ikke altid det billigste vinder. Hvis branchen hele tiden udelukkende fokuserer på pris og glemmer at tænke sig om i tide, risikerer vi at få et mindre godt byggeri, der ikke holder – og dermed ikke er bæredygtigt, understreger han og glæder sig over, at Ambercon allerede har modtaget masser af positive reaktioner på det øgede fokus på bæredygtighed og tanker om fremtidigt samarbejde i byggeriet.

ANNONCE

Kemi-tung industri tager hånd om miljøet

Dansk Anodiserings Industri i Thisted udvider og har nye bæredygtighedstiltag i støbeskeen

Af **Niels Henriksen**

Dansk Anodiserings Industri (DAI) i Thisted er blandt landets førende virksomheder indenfor overfladebehandling af aluminium, anodisering. En proces der involverer svovlsyre. Derfor er DAI naturligvis også certificeret efter alle gældende regler og har desuden fokus på både bæredygtighed og miljø.

- Som en kemi-tung virksomhed tager vi selvfølgelig ansvaret på os. Vi har Arbejdstilsynets kronesmiley som tegn på, at vi har anerkendt arbejdsmiljøcertifikat, og vi har for længst udfaset giftige tungmetaller som krom og nikkel i vores procesbade. Vi er certificeret efter ISO-normerne 9001, 14001 og 45001. Anodisering er en meget strømkrævende proces, og i dag modtager vi alt vores strøm fra vindmøller. Vi er med i et langsigtet projekt indenfor Center for Cirkulær Kemi, som handler om genbrug af syre og farver. Vi har et samarbejde med Thisted Bryghus, der genbruger en del af vores syre til rensning af flasker og bundfældning af slam, og endelig er vi medlem af Netværk for Bæredygtig Erhvervsudvikling Norddanmark (NBE), så bæredygtighed og miljø er en stor del af vores hverdag, forklarer direktør og indehaver, Lars Buck, der beskæftiger 30 medarbejder på DAIs to adresser på Falkevej og Pantervej.

Udvidelse på vej

DAI er godkendt til at behandle emner

til fødevareindustrien, og som noget helt nyt nu også til Hospitality. Den sidste godkendelse har medført, at DAI har fået en ny meget stor kunde, som betyder, at virksomheden nu er i gang med at udvide produktionsfaciliteterne på Falkevej. Udvidelsen forventes at stå færdig sidst på året og vil formentlig medføre yderligere ansættelser.

DAI tilbyder følgende overfladebehandlinger: Anodisering, hårdanodisering, forbehandling, indfarvning, kemisk polering, teflon og E-clps. DAI er i kraft af fuldautomatiske anlæg på både Pantervej og Falkevej samt en særdeles velkvalificeret medarbejderstab blandt de førende indenfor især teknisk anodisering.

DAI, der blev stiftet i 1994, har foruden kunder i Danmark også kunder i Norge og Sverige.

Renovering virker!

En stor del af den grønne omstilling ligger i omdannelsen af boliger, så de bliver mere bæredygtige. I Himmerland Boligforening har både vi og vores beboere mærket, hvor stor en forskel renovering gør for indeklima og for energiforbruget.

Fra 2014 til 2021 har vi renoveret over 1.000 boliger i Kildeparken i det østlige Aalborg – det har medført store energibesparelser til glæde for beboere og miljøet.

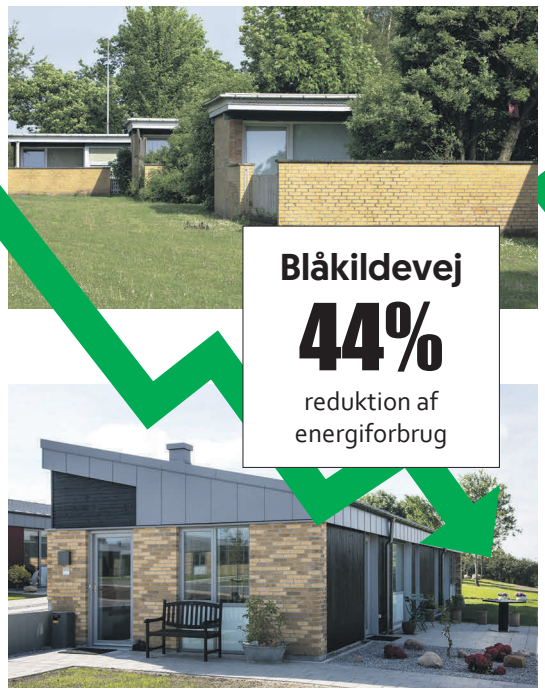

Blåkildevej
44%
reduktion af energiforbrug

Ravnkildevej
40%
reduktion af energiforbrug

Fyrkildevej
50%
reduktion af energiforbrug

Hvis du vælger en af disse fantastiske energirigtige boliger, så gør du både noget godt for dig selv, din økonomi og for miljøet.
Vi hjælper dig gerne.

Udlejningsassistent
Lone L. Johansen

Udlejningsassistent
Anne Mette Nielsen

Udlejningsassistent
Nonni Thiel Knudsen

Udlejningsassistent
Johnny Rasmussen

Følg os på Facebook
Vi deler små og store historier fra hverdagen på vores Facebook-side. Følg med og bliv inspireret.

HIMMERLAND
BOLIGFORENING

Rendsburggade 22, 9000 Aalborg | 96 31 52 00 / info@abhim.dk | www.abhim.dk

Lokale erhvervsdrivende bakker op om bæredygtig affaldsindsamling i Vodskov.

Siden oktober 2020 har Vodskov Erhvervsforening været en del af projektet FleXskrald. En gevinst for virksomhederne, de fleksjobansatte, der henter affaldet, og miljøet.

Siden forsøgsordningens opstart, er der i Vodskov i alt indsamlet knap 2,2 tons affald fordelt på pap, papir samt hård og blød plast. En besparelse på 3,9 tons CO2, hvilket svarer til en flyvetur over Atlanten!

FleXskrald er en affaldsordning der både prioriterer miljøet og social bæredygtighed. Ordningen indbefatter, at de erhvervsdrivende sorterer deres affald, som efterfølgende bliver hentet af FleXskralds el-bil, for derefter at blive kørt til genanvendelse. Det er det gode samarbejde mellem Vodskov Erhvervsforening og Netværk for Grøn Detail, der har resulteret i, at affaldsordningen nu er rykket til Vodskov for en stund.

Ny model
Ordningen mellem affaldsselskabet og virksomhederne går igennem Erhvervsforeningen. Vodskov Erhvervsforening har lavet en aftale med affaldsskabet og tilbyder på den måde deres medlemmer en affaldsløsning, som skal skabe værdi for Vodskov og medlemmerne. Denne model skal være med til, at reducere antallet af lastbiler i Vodskov. FleXskrald er hyret ind til at varetage opgaven for affaldsselskabet.

Stor succes for lokale erhvervsdrivende
Hos de lokale erhvervsdrivende er FleXskrald-ordningen en succes. Morten fra Vin-gaven udtaler:
”Som erhvervsdrivende i Vodskov støtter jeg op om de initiativer som byens borgere er interesseret i. Bæredygtighed er noget alle taler om i hele verden, og jeg synes det er vigtigt, at vi alle bidrager hvor vi kan. Jeg har det rigtig godt med at vide, at det affald jeg ikke selv kan genbruge her i butikken, bliver sendt forsvarligt videre til genanvendelse frem for forbrænding.”

BILLIG ALGEBEHANDLING AF DIT TAG OG FLISER!

Algebehandling er en **billig** måde at vedligeholde dit tag på.

Vores algefjerner er yderst effektiv: **Mos og alger dør med det samme.** Efter 4-5 mdr. ses den fulde virkning

En Komplet algebehandling gør dit tag i stand til at klare det danske vejr i de næste par år.

Algebehandlingen forebygger også frostskader.

*) Prisen er baseret på, at adgangsforholdene er i orden, og tagfladen ikke er over 350 m2.
Tillæg for andre bygninger.

Fliserens: Kun kr. 49 pr m²
Vi renser fliserne med kogende vand, som gør at vi laver en miljørigtig og skånsom behandling af fliserne. Derefter får de algebehandling som fjerner de sidste sporer. Dernæst kommer vi stenmel på, så ukrudt har svært ved at danne rod. Til sidst giver vi fliserne en gang Imprægnering.
Mindsteprisen er kr. 1500

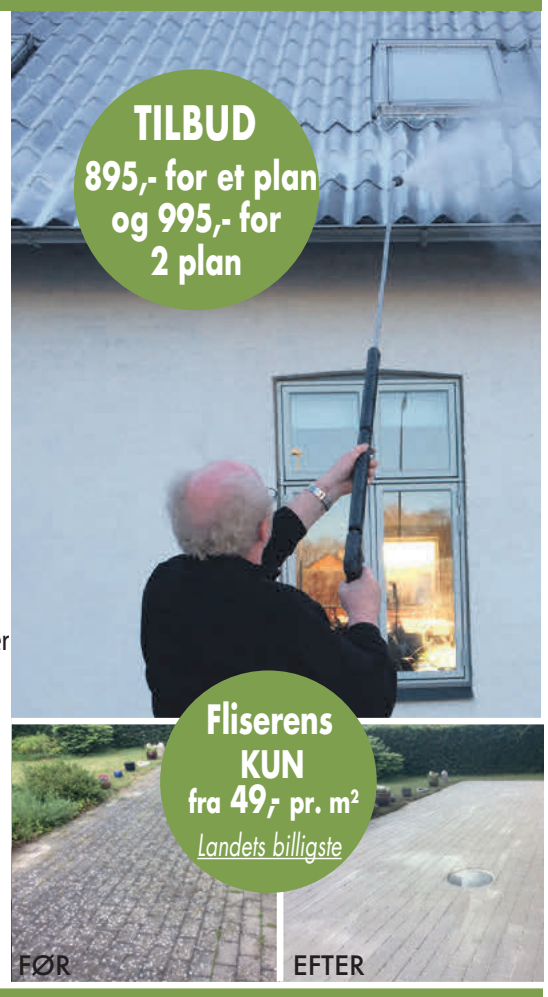

Dansk Totalisolering

Bestil allerede i dag på:
Tlf. 2573 2992 eller info@dansktotalisolering.dk
www.dansktotalisolering.dk

ANNONCE

Algebehandling forlænger tagets levetid

Mange døjer med alger på taget. Med en professionel algebehandling holder dit tag længere, og du slipper for skader og utætheder.

Mange husejere kender til alger på taget. Alger kommer som konsekvens af vores klima: fugt, vand og sollys. Når algerne først har sat sig, spredes de hurtigt.

Professionel algebehandling
Alger på tage virker som en svamp, der tilfører din tagkonstruktion fugt. Denne konstante tilførsel af fugt, kan give frostsprængninger og ødelægge din tagkonstruktion. Med en algebehandling kan du komme algerne til livs, og slippe for at skulle have nyt tag. Når algerne er fjernet fra dit tag, er basis for nye algedannelser også mindsket. De luftbårne algesporer der lander på dit tag, bliver lettere skyllet væk ved et regnskyl, og taget holder sig algefrit længere.

En forebyggende algebehandling af taget forebygger skader som frostsprængninger og er en effektiv investering i et tag, der holder længere. Mos og alger dør med det samme, og efter 4-5 måneder ses den fulde virkning af behandlingen.

Dansk Totalisolering udfører professionel algebehandling og er landets billigste.

Få yderligere information eller gratis uforpligtende tilbud på tlf.: 29 88 66 33.

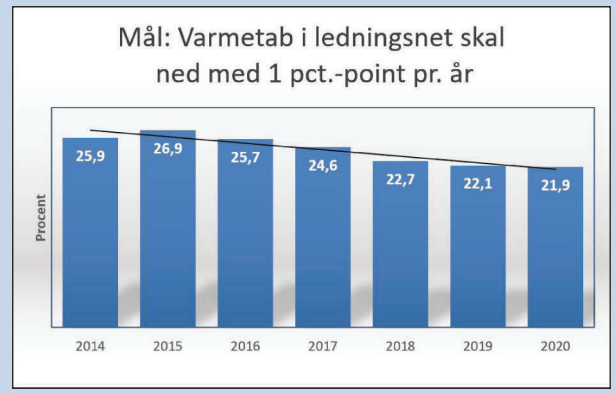

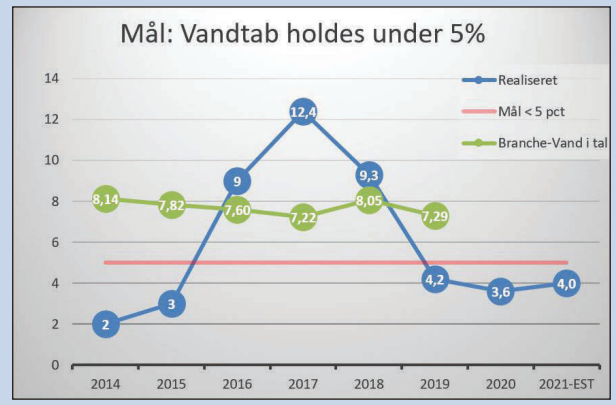

Brønderslev Forsyning læner sig op ad fire verdensmål

Strategien mod 2023 retter sig både mod rent vand, bæredygtig energi, klimaet og livet i havet

Af **Niels Henriksen**

Brønderslev Forsyning arbejder hver dag strategisk med fire af FNs 17 verdensmål. Målene 6, 7, 13 og 14 handler om henholdsvis rent vand, bæredygtig energi, klimaindsats og livet i havet. Alle rettet mod forbrugerne, men for Brønderslev Forsyning handler bæredygtighed om mere end CO2-belastning. Strategien retter sig nemlig også mod, hvordan forsyningen som samlet virksomhed agerer bæredygtigt.

- De fire verdensmål er strategiske fyrtårnsmål, som peger fremad, og her har vi eksempelvis en klart formuleret plan om, at vi skal sikre kommende generationers adgang til rent grundvand, og det gør vi bl.a. ved at sikre langsigtet beskyttelse af kildepladser og indvindingsopland. Helt konkret udmønter det sig i, at vi er i gang med at erhverve jord omkring vores kildepladser, hvor vi så efterfølgende eventuelt kan plante skov, som kan trække CO2 ud af atmosfæren, samtidig med at vi minimerer brug af pesticider og gødning tæt på vores boringer. Vi har allerede erhvervet 50 ha jord, men er på lang sigt interesseret i mere, siger direktør i Brønderslev Forsyning, Thorkil B. Neergaard, der også glæder sig over, at en lang, ihærdig indsats med forbedring af distributionssystemet har medført et konstant lavere vandtab.

Bæredygtig energi

I forhold til bæredygtig energi er målet, at varmeproduktionen bliver 100 pct. bæredygtig. I dag har forsyningen allerede skiftet fra 90 pct. sort energi og 10 pct. grøn energi til 90 pct. grøn energi og 10 pct. sort. Den sorte energi stammer fra forsyningens naturgasanlæg, som dog i praksis anvender grøn biogas. Desuden skal energi- og vandtabet i varmenettet reduceres, og her er målet et energitab på under 20 pct. Et mål som er tæt på allerede at være nået.

Klimaindsatsen retter sig bl.a. mod øgning af separatkloakering for at forebygge oversvømmelser, udnytte gødningsværdien i flisaske fra produktionen af varme i det flisfyrede værk samt arbejde mod cirkulære projekter på tværs af selskaber og i partnerskaber. Aktuelt er forsyningen i færd med at installere solcelleanlæg, så der kan produceres 100 pct. grøn strøm til eget forbrug af el til varmeproduktion og rensning af spildevand,

Endelig er det målet helt at undgå overskridelser af de udledningskrav fra renseanlæg, der har betydning for vandmiljøet samt at reducere uvedkommende vand i kloaksystemet. Urenset vand, som ledes til recipient via overløbsværker, skal også minimeres.

Virksomheden

- For os er det vigtigt ikke kun at se bæredygtighed i forhold til vores egen produktion af varme, at sikre rent vand, og sikre at urent vand ledes ud i havet til skade for vandmiljøet. Det også afgørende, at vi som virksomhed har samarbejde med partnere, der ligeledes har fuld opmærksomhed rettet mod bæredygtighed, ellers når vi ikke i mål.

- Desuden er det også vigtigt, at vi sikrer, at vores medarbejdere tager ejerskab for strategien og sammen med os arbejder med verdensmål og fyrtårnsmål. Endelig skal vi sikre, at vores medarbejdere til enhver tid har de helt rigtige kompetencer, så vi sammen når vores mål, påpeger Thorkil B. Neergaard.

Bygma bygger bæredygtig tømmerhandel i Thisted

Kæden sigter som noget usædvanligt for et erhvervsbyggeri efter den prestigefyldte DGNB-certificering

Af **Niels Henriksen**

Byggemarkedskæden Bygma støtter aktivt op om FNs Verdensmål, blandt andet mål nummer 12 der handler om ansvarligt forbrug og produktion. Det betyder, at Bygma eksempelvis kun tilbyder certificeret træ til kunderne og nu bygger en helt ny tømmerhandel i Thisted efter den prestigefyldte DGNB-certificering, hvor bygherren tænker bæredygtighed i bred forstand ind i alle kroge af byggeriet.
Bygma er den største danskejede byggemarkedskæde og har aldrig tidligere været tilstede i Thisted, hvor kæden nu har købt en 36.000 kvm stor grund. Her opføres en håndværkerbutik udelukkende med professionelle produkter, en Drive In-tømmerhandel og to store haller på hver 1500 kvm til opbevaring af byggematerialer.

20-25 medarbejdere
- Med den ny tømmerhandel får vi et længe næret ønske opfyldt. Direktøren er ansat, og vi er allerede så småt begyndt at ansætte de første af de 20-25 medarbejdere, og vi håber, at alle - eller i hvert fald de fleste stillinger - vil blive besat af lokale, siger regionsdirektør hos Bygma, Hans Andersen, der også gerne ser, at arbejdet med byggeriet udføres af lokale entreprenører og håndværkere. Både for at holde opgaven lokalt og for at sætte et så skånsomt klimaaftryk på byggeriet som muligt.

DGNB guld
- Trælastbranchen er meget konservativ, men vi skal selvfølgelig – som alle andre – tænke os grundigt om, og når vi i forvejen har fuldt fokus på bæredygtighed i forhold til de byggematerialer, som vi sælger, så er det naturligt for os at sigte efter en DGNB-certificering af vort eget byggeri. Vores mål er guld-certificering, som er det næsthøjeste, man kan nå.
- Byggeriet går i gang senere på året, og vi er i fuld gang med en meget omfattende proces, hvor alt skal overvejes og beskrives. For os er det en helt anden måde at bygge på, men det er utroligt spændende og lærerigt, og jeg er sikker på, at vi dels kan fremme bæredygtigheden ved at være så godt forberedt, og at vi dels kan minimere hovsa løsninger og tilfælde, hvor noget skal bygges om, siger Hans Andersen.

Åbner ultimo 2022
Endnu kører Bygmas lastbiler ikke på el, men det kommer de formentlig til en dag. Derfor vil der ved trælasten også blive installeret ladestandere til el-biler. Regionsdirektør Hans Andersen forventer, at Bygmas første bæredygtige trælast kan åbne for kunderne ultimo 2022.
- Og selv om vi udelukkende forhandler professionelle produkter i vores håndværkerbutik, så er alle naturligvis velkommen til at handle hos os, smiler han.

P. Olesen as

– nedbrydning & miljøsanering

Nedbrydning

- Total og delvis nedbrydning
- Oprydning efter brand/storm
- Modtager ikke-farligt byggeaffald

Miljøsanering

- Asbest
- PCB
- Blymaling
- Skimmelsvamp

Professionelt arbejde udføres over hele landet

P. Olesen & Sønner as

+45 7566 2500 mail@p-olesen.dk www.p-olesen.dk

Nationale mål
LOKALE HANDLINGER

Vær med, når Klimaalliancen Thy præsenterer deres anbefalinger til, hvordan 70% CO2-reduktion inden 2030 kan nås lokalt i Thy.

Med indlæg og paneldebat fra:

- Lene Espersen, Bestyrelsesformand, Green Hub Denmark
- Ulla Vestergaard, Borgmester, Thisted Kommune
- Lars Peter Christiansen, Formand for Klimaalliancen Thy
- Michael Stig Laugesen, Green Hub Denmark
- Anna Fenger Schefte, Journalist og forfatter
- Esben Oddershede, Formand for Klima, Teknik og Miljø, Thisted Kommune
- Henrik Lund, professor Aalborg Universitet
- Anne Højer Simonsen, Vicedirektør, Dansk Industri

Den 14. september
14.30 – 18.00
Teutonersalen, Thisted

Alle er velkomne!

KAT
KLIMAALLIANCEN THY

Book din plads på www.klimaalliancenthy.dk

OBS! Der er begrænsede antal pladser!

THY·MORS ENERGI · FJORDLAND. · PORT OF HANSTHOLM · THISTED VAND DEN RENE LINJE · DI · Thisted Kommune